

Ludovít Štúr

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ NOVINY

Ročník 28
17/2013
4. máj 2013

Cena 0,50 €

ZALOŽIL EUDOVÍT ŠTÚR 1. AUGUSTA 1845

VYDÁVA MATICA SLOVENSKÁ

MEMORANDUM SLOVENSKEJ
NÁRODNEJ HRDOSTI
Strana 4.

KÓREJSKÉ VOJNOVÉ
BUBNY ČI BUBLINY?
Strana 5.

SPISOVATEĽSKÝM ORGANIZÁCIÁM
HROZIA EXEKÚCIE
Strana 6.

VO VOJNOVOM OHNI SME
NEZHORELI AKO SLAMKA
Strana 8.

ŤAŽKÉ OSUDY SLOVENSKÝCH
GENERÁLOV - 2. ČASŤ
Strana 10.

SLOVO O SLOVENSKU

Od čias, keď vznikala Republika a Koridor, prežili sme s Otom Baloghom neuveriteľne veľa, azda polovicu profesijného života, a tak trochu sme si cez srdce, ktoré bolo pre spoločnú vec, videli aj do súkromia. Žil pre novinárčinu a pre svoje deti. Aj v národných novinách, hoci už bol chorý a po operáciách, krotili sme jeho hrmotný hlas, keď chcel pomenovať krivdy a problémy, o ktorých sa chystal písať...

V tom jeho rebelantskom aj veľiteľskom hlase bolo zrazu veľa nehy, keď hovoril o prvých tanečných krokoch svojho syna a dcéry, ktorí na súťažných parketoch dlho tvorili skvelý pár. Hrdó mi zvestoval ich úspechy takmer po každom víkende. Otcovskú pýchu neskrýval ani pri ich ďalšom raste a napredovaní. Na svoju Bronislavu by bol určite aj teraz nesmierne hrdý, aj keď nás v redakcii zarmútila „nepopisateľne smutnou správou“ –

t a t i n k o, najdrahší otec, starostlivý manžel a náš redakčný kolega podľahol 21. apríla zákernej chorobe; ukončil svoju pozemskú púť, odišiel tam, kde nie je smútok ani bolesť...

Dcéra v jeho mene ďakuje redakcii za príležitosť, ktorú mu SNN ponúkli, pretože po všetkých tých ústrkoch, ktoré novinári jeho razenia a orientácie v posledných rokoch museli pretrpieť, mohol opäť venovať čas a energiu svojej vášni – novinárčine – teda tomu, v čom bol výborný a čo ho naplňalo šťastím... Bronislava píše: „Otec sa vždy radil do nestádovitých skupín. Aj, no nielen preto bol výnimočný a inšpiratívny. Neraz mi tým vnukol myšlienku uberať sa profesijne v jeho šľapajach. Nezaťažoval si hlavu tým, čo sa práve nosí a čo by bolo alebo nebolo dobré, skrátka, bol sám sebou a takého si ho každý, kto ho poznal, uchová v pamäti.“

Oto, tvoja hrdosť bola namieste! Dobré si tie deti vychoval...!

Šéfredaktor SNN Maroš Smolec to vo svojej odpovedi povedal inakšie: „V tomto slzavom údolí nemal ľahký život. Vybral si stranu Slovenska, vybral si barikádu, ktorá bránila náš národ, našu štátnosť. Bol čestný, pracovitý, precízny ekonomický redaktor. A to sa dnes nenosí. Verím, že jeho duša nájde toľko hľadaný pokoj...“ Kondolenciu uzatvára predseda Matice slovenskej Marián Tkáč: „Prípájam sa k tým, ktorí vyjadrujú obdiv k činom statočného muža, čo stál na našej strane, a žiaľ nad jeho stratou...“

Emil SEMANCO

R - 2013020

V súčasnosti je všetko inak v Bruseli aj v Bratislave, v spoločenstve i v eurozóne Slovensko je už desať rokov v Európskej únii

Dušan D. KERNÝ – Karikatúra: Lubomír KOTRHA

Deviateho apríla uplynulo desať rokov od rozhodujúcich udalostí historického významu, keď Európsky parlament schválil prijatie Slovenskej republiky za člena Európskej únie. Potom zmluvu o pristúpení schválili všetci vtedajší členovia EÚ – európska pätnásťka – a zároveň ju schválilo aj všetkých desať pristupujúcich štátov.

Bola to aj historická chvíľa pre celý európsky integračný proces – išlo o najväčšie rozšírenie Únie od jej vzniku. Po prvý raz sa členmi stali tri štáty, ktoré boli pôvodne republikami len nedávno zaniknutej sovietskej supervelmoci. Na Slovensku sa 16. – 17. mája 2003 uskutočnilo úspešné referendum o vstupe SR do Európskej únie. Väčšina zúčastnených občanov sa vyslovila za vstup SR do EÚ. Prvého júla 2003 Národná rada Slovenskej republiky ratifikovala Zmluvu o pristúpení k Európskej únii.

■ ZAVRŠENÝ PROCES

Aj keď formálne sme členmi až od januára 2004 schválenie Európskeho parlamentu z apríla 2003 znamenalo, že sme splnili podmienky prístupového procesu vo všetkých oblastiach, kapitolách prístupového procesu. Prístupový proces bol určený, riadený a pravidelne kontrolovaný orgánmi EÚ, Bruselom, práve tak ako v prípade vstupu do NATO.

Pri vstupe Slovenská republika musela prijať isté obmedzenia – neprišla automaticky k schengenskému priestoru voľného pohybu osôb a musela prijať aj sedemročné obmedzenia na vstup pracovnej sily do niektorých štátov. Úplne však prijala právny systém EÚ a o. i. zásadu, že právo Únie má vyššiu platnosť ako národné, ak je medzi nimi nesúlad.

Hoci formálne neboli medzi členstvom v Severoatlantickej aliancii a prijatím do Únie väzby, faktom je, že v prvom rade sa musela vyriešiť bezpečnostná, spojenecká väzba o to väčšia, že susedné štáty, najmä vtedy ešte Maďarská republika (od vlni zmenila názov na Maďarsko – Magyarország), ale aj Česko a Poľsko boli v Madride v roku 1997

prijaté do NATO. Na Slovensku osobitne letecká vojna proti Juhoslávii, bombardovanie Belehradu a vôbec situácia v Kosove spôsobila prepád autority a rešpektu voči Aliancii v širokých vrstvách obyvateľstva a poškodila predchádzajúce pozície NATO v slovenskej verejnosti. Naplno sa to prejavilo aj v podstate utajenom odsúhlasení poskytnutia vzdušného priestoru SR na prelety letectva NATO nad Juhosláviu v roku 1999; spôsob, ako to vláda urobila, vyvolal odpor verejnosti a aj priamy nesúhlas člena vlády.

■ POD TLAKOM

Zmluvu o pristúpení, ako aj ďalšie zmluvy odsúhlasila rozhodujúca časť slovenského parlamentu vtedajšej vládnej koalície i najväčšej opozičnej a zároveň najsilnejšej strany v parlamente,

težkej strany, ktorá sa kľúčovou mierou zaslúžila o vznik samostatnej SR. Dialo sa tak aj s následnými zmluvami, a tak slovenský parlament – na rozdiel od mimoriadneho zasadania nemeckého parlamentu (bundestagu) – si nevyhradil právo rozhodovať o tom, či prijme alebo neprijme rozhodnutia Európskej komisie, rady či parlamentu. Slovensko bolo pod obrovským tlakom, podľa kritikov niektoré oblasti boli vyslovene zle vyrokované – a aj škodlivo, najmä pokiaľ ide o poľnohospodárstvo. Už pred desaťročím odborníci konštatovali, že ide prakticky o značnú likvidáciu slovenského poľnohospodárstva na úkor štátov pôvodnej pätnásťky a v konečnom dôsledku slovenský farmár vlastne bude podporovať farmárov, poľnohospodárov a výrobcov potravín v štátoch západnej Európy, Írska a Británie.

Už pred desaťročím bolo jednoznačne jasné pre politikov i odborníkov, že vyradenie atómovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach je politickým a nie technickým, bezpečnostným rozhodnutím a pre Slovensko znamená, že sa stane z vývozu elektrickej energie dovozcom, a to za situácie, keď cena energií bude rásť. Iróniou osudu je, že hlavný nátlak prichádzal z Rakúska od tamojšieho kancelára, ktorý sa vlni vzdal poslaneckého kresla, lebo dostával neprímerne vysoké odmeny od nemeckého atómoveho koncernu ako poradca.

■ REŠPEKTOVANÁ POZÍCIA

Desaťročné odvtedy, čo sa otvorili pre Slovensko dvere do Únie, si pripomína dnes štát prinajmenšom úplne porovnateľný so susedným Českom, s Maďarskom a s Poľskom, teda so štátmi Vyšehradskej štvorky, čo vtedy vonkoncom nebolo. Slovenská republika je rešpektovaný partner, masy obyvateľov považujú za samozrejmosť otvorené hranice pre pohyb osôb, pracovnej sily a kapitálu. Nová generácia vyrastá v inom vzdelanostnom systéme a s otvorenými možnosťami štúdia za hranicami. Práve možnosti, ktoré Slovensko za uplynulých desať rokov získalo a využilo, tvoria dnes základ kritického prístupu voči Únii a Aliancii, voči spojencom a partnerom. Ak celé XX. storočie sa generácie slovenskej politiky a inteligencie usilovali o to byť ako rovný s rovným s Prahou, Českom, dnes je táto rovnosť v značnej miere realitou v najväčšom bezpečnostnom zoskupení sveta – v NATO, v najväčšom integračnom zoskupení sveta – EÚ a najmenej inflačnej mene sveta – v eurozóne. Úplne iné pomery si dnes vyžadujú sebavedomie a kritickosť.

3 OTÁZKY PRE:

Mariána TKÁČA, predsedu Matice slovenskej Idea národných pútí na Devín je správna

• Pán predseda, ako hodnotíte druhú Národnú púť na Devín?

Vnímam to tak, že obnovujeme tradíciu pútí na Devín. Vlni sme začali, teraz pokračujeme a zisťujeme, že všetko dobré sa rodí v bolesti. Druhá Národná púť na Devín dokázala, že myšlienka stretnutia ľudí so vzťahom k národným tradíciám, k viere a k slovenskej spolupatričnosti je správna. Niektorí by mohli povedať, že oproti prvému ročníku prišlo o niečo menej účastníkov, ale musíme si uvedomiť, že v dnešnej dobe, keď sa celosvetová kríza zďaleka neskončila, nie je vôbec jednoduché finančne utiahnuť cestu na Devín napríklad z východného Slovenska.

• Viem, že nielen mňa osobne zarazila skromná účasť médií na Devíne...

Zdá sa, že mnohé súkromné médiá sú v rozpakoch, ak sa použije termín vlastenectvo. Možno ani nie novinári, ale tí, ktorí dané médiá vlastní, majú radšej slovo vlastníctvo ako vlastenectvo. Na druhej strane sa stalo, že na prvej púti nemenovaná filmárka nafilmovala účastníkov a potom všetko prekrútila a nasadila národne uvedomelým ľuďom psiu hlavu, že vraj Krehká identita. Jednoducho, stále sa nájdu ľudia, ktorí nám chcú prekaziť pocit zdravého vlastenectva. Použijem slová klasika: Budme teda hrdí a nedajme sa! Keď Boh s nami, kto proti nám?

• Aká by mohla byť z vášho pohľadu rodiaca sa tradícia Národnej púte po devdesiat rokoch?

Národná púť na Devín bude presne taká, ako ľudia dokážu vnímať základné hodnoty, medzi ktoré patrí národné povedomie či odkaz našich vierožvestcov – svätých Cyrila a Metoda. Ja som opatrný optimista a verím, že o desať rokov budú nad staroslávny Devinský hradom viať slovenské vlajky a delegácie z celého Slovenska pôjdu vzdať poctu našim vierožvestcom do znovu obnovennej baziliky. Základom je nebať sa a skutočne pracovať na národnej dedičnej.

Zhovárал sa Maroš BANČEJ
Foto: autor

V SNN 18/2013
SI PREČITATE

- Predstavenstvo Slovenskej národnej strany vylúčilo Jána Slotu. Prečo?
- Na diskreditáciu prezidenta zneužili deti aj obetavú dobrovoľníčku
- Pokračuje reportážny seriál o ťažkých osudoch slovenských generálov

Druhý ročník celoslovenskej Národnej slávnosti na Devíne nesklamal očakávania

Starobyľý hrad po roku privítal slovenských vlastencov z celej krajiny

Maroš M.BANČEJ – Foto: autor

Na staroslávnom Devíne, ktorý je tesne zviazaný s našou históriou, bolo v sobotu 27. apríla mimoriadne živo. Už od rána sem prúdili stovky ľudí, aby sa zúčastnili na druhom ročníku Národnej púte na Devín. Kto prišiel, určite neobanoval. Čakal ho duchovný zážitok pri slávnostnej gréckokatolíckej liturgii, ale aj umelecký, o ktorý sa postarali folklórne súbory z celého Slovenska. SNN boli už tradične pri tom.

„Vitajte na slávnych miestach nášho národa! Vitajte na národnom sviatku na posvätných miestach z ktorých dýcha naša slávna história!“ Týmto slovom privítal účastníkov Národnej púte na Devín predseda Matice slovenskej Marián Tkáč. To už však bolo vyvrcholenie celého podujatia, ktoré už od rána privítalo stovky vlastencov zo všetkých kútov Slovenska.

■ DUCHOVNÉ SLOVO

Druhý ročník Národnej slávnosti na Devíne sa začal v Kostole sv. Kríža. Konala sa tu slávnostná gréckokatolícka archijerejská svätá liturgia, ktorú celebraval gréckokatolícky arcibiskup a metropolita Mons. Ján Babjak. Spieval Gréckokatolícky chrámový zbor blahoslaveného P. P. Gajdiča z Vranova nad Topľou. Bol to skutočne nevšedný duchovný zážitok pre všetkých prítomných. Staroslovienska liturgia sa rozliehala nad námestím v Devíne a po homílii zazneli aj tieto slová: „Náš národ od čias svätých Cyrila a Metoda sprevádza slovo Božie a práve viera v Boha mu pomohla prekonať všetky protivenstvá. Tá viera, ktorá ho iste bude sprevádzať aj v tomto tisícročí.“

Nevšedným zážitkom na záver slávnostnej liturgie bola aj recitácia slávneho Proglasu, citlivo podaná pani Evou Kristinovou. Nasledovalo kladenie vencov k pamätníku sv. Cyrila a Metoda, na ktorom sa okrem predstaviteľov cirkvi a miestnej sa-

mosprávy zúčastnil aj predseda MS Marián Tkáč a podpredseda NR SR Ján Figeľ.

■ BOHATÝ PROGRAM

Už počas kladenia vencov k sochám sv. Cyrila a Metoda a k pamätnej tabuli Antona Bernoláka, ktorý na fare v Devíne pôsobil, začalo námestie pred devínskym Kultúrnym domom ožívať sprievodnými akciami. Svoje stánky tu otvorili tradiční remeselníci – od droťárov cez výrobcov tradičných kožených opaskov až po výrobcov píšťaliiek a fujař. Práve výrobcovia našich tradičných hudobných nástrojov pripravili pre najmenších účastníkov tvorivú dielňu, kde si deti mohli vyskúšať, čo povedzme obsahuje taká výroba fujař. Vzápätí nasledovala prehliadka folklórnych súborov a skupín z Helpy, zo Šumiaca či z Detvy. Búrlivý potlesk prítomných si vyslúžila Terčovská muzika J. Ďuračka a fujařisti z Domu Matice slovenskej v Bratislave. Nasledovalo kladenie vencov k pamätníku Železnej opony a k pamätnej tabuli Ludovíta Štúra. To už sa však začali účastníci zoraďovať na Púť Matice slovenskej na Devínsky hrad.

■ SPRÍTOMNENÁ HISTÓRIA

Za spevu národných piesní prišli slovenskí vlastenci na Devínsky hrad, kde ich v kolíske slovenskej a slovanskej vzdelanosti privítal kráľ Rastislav v podaní pána Jozefa

Atmosféra osláv bola slávnostná.

Na liturgii sa zišli politici i predstavitelia cirkvi.

Hostia Národnej púte.

Prítomných zaujali stánky ručných prác a ľudových remesiel.

Folklórny program pred Kultúrnym domom v Devíne.

Šimonoviča. Po slávnostných prejavoch a modlitbe Mons. Jána Babjaka k našim vierozvestcom zaujala inscenácia v podaní Mladej Matice a Miestneho odboru Matice slovenskej z Liptovského Mikuláša, ktorá sprítomnila slávne okamihy viažuce sa k tomuto historickému miestu. Je však na počudovanie, že aj napriek reprezentatívnej účasti našich i zahraničných verejných a diplomatických činiteľov s výnimkou RTVS, rádia Lumen a televízie Lux novinárska obec podujatie jednoducho odignorovala. Zdá sa, že najlepším „repellentom“ odháňajúcim dnešné médiá na Slovensku je použitie slova „národný“ v názve akcie. Neúčasť médií však určite účastníkom náladu nepokazila. Ešte dlho po skončení slávnostného zhromaždenia na Devínskome hrade zneli z parkoviska pod hradom tóny slovenských ľudových piesní a bystré ženičky v krojoch boli ochotné každého okoloidúceho vyzvítať v tanci.

■ VLASTENECKÁ BUDÚCNOSŤ

„Vlastenectvo nie je nenávisť k iným, náš národ ako jeden z mála na svete nikoho nenapadol. Vlastenectvo nie je ani láska k peniazom a majetku, ktorý mole a hrđa zožerú. Vlastenectvo je láska k vlasti, ktorú sme si nevybrali, máme ju od Boha, veď nikto nemôže za to, kde sa narodí. Ale za to, ako sa správa, môže,“ zdôraznil okrem iného vo svojom prejave predseda MS Marián Tkáč. Druhý ročník Národnej slávnosti na Devíne sa teda skončil s úspechom najmä vďaka obetavosti organizátorov z radov matičiarov. S trochou zveličenia možno povedať, že aj počasie už po druhýkrát dalo najavo, že si našich vlastencov váži. Organizátori veria, že tretí ročník potvrdí tradíciu, ktorá sa nerodila ľahko, a v blízkej budúcnosti sa všetci návštevníci Národnej slávnosti budú môcť pokloniť našim vierozvestcom v rekonštruovanej Rasticovej bazilike na Devínskome hrade.

Matica slovenská vsadila na správnu kartu. Národná púť je priestor na stretnutie slovenských vlastencov, ktorí to aj využívajú. Tradičia bude pokračovať.

VŠIMLI SME SI

Záhada na oltári - odpílené hlavy

Reštaurátori v Levoči dokončili v Chráme sv. Jakuba kompletný prieskum hlavného oltára od Majstra Pavla a sú pripravení na jeho rozsiahlu renováciu. Počas prieskumných prác si všimli, že hlavy apoštolov v predle oltára znázorňujúceho Poslednú večeru boli odpílené. Vraj najčítanejší denník v tejto súvislosti uviedol, že záhadu sôch pomohol vylúčiť Leonardo da Vinci. A ďalej, že hlavy odpíli preto, lebo lipové drevo, z ktorého je oltár zhotovený, časom pracuje, ale po uvarení v čistej vode zväčší svoj objem o osem percent. Pravdepodobne to bol dôvod „úpravy“ hláv. Zabránilo sa tým najmä praskaniu tváří. Autorka článku si zrejme nevšimla, že Leonar-

do žil v rokoch 1452 – 1519 a sochy boli zhotovené v roku 1370, takže majstri nemohli poznať traktáty Leonarda da Vinciho a použiť ich pri tvorbe týchto sôch, ako uvádza v článku. Technológia varenia dreva musela byť staršia aspoň o sto rokov.

Oltár Majstra Pavla z Levoče je najvyšším neskorogotickým krídlovým oltárom na svete (18,62 m). V roku 1958 ho mohli obdivovať návštevníci medzinárodnej výstavy EXPO v Bruseli. Je pozoruhodné, že táto skvostná umelecká pamiatka prežila na svojom mieste pol tisícročia, aj keď je zhotovená z horľavého lipového dreva, navyše ľahko napaďnuteľného škodcami. Mesto počas existencie oltára päťkrát vyhorelo, oltár prečkal aj protestantskú reformáciu a nedotkla sa ho ani barokizácia, pred ktorou museli ustúpiť mnohé pamiatky gotického umenia. Prvá oprava oltára sa uskutočnila už sto rokov po jeho dokončení, ďalšia v roku 1775. Renovácia z roku 1874 skôr oltár poškodila, lebo vzácna polychrómia plastík bola nevhodne premalovaná olejovými farbami. Až rekonštrukcia v rokoch 1952 – 1954 znamenala skutočnú záchranu diela, ktoré sa pod náporom škodcov takmer rozpadlo. Skvelú prácu na oltári odvodili štyria bratia Kotrbovci.

Eva ZELENAYOVÁ
Foto: archív

Predsedníctvo národníarov rozhodlo o najvyššom treste Čestného predsedu J. Slotu vylúčili

„Rozhodlo o tom predsedníctvo dvojtretinovou väčšinou hlasov,“ povedala hovorkyňa strany Z. Kohútová. Vylúčenie ako najvyšší stranický trest bolo výsledkom disciplinárneho konania pre údajne nehospodárne nakladanie s majetkom SNS.

„Prebieha vnútorný audit, kontrola interných predpisov, stavu majetku, pričom je posudzovaná zodpovednosť a oprávnenosť konania Jána Slotu. Výsledky budú predložené predsedníctvu na prerokovanie,“ informoval 22. apríla predseda SNS Andrej Danko s tým, že rozhodnutie priniesie najbližšie predsedníctvo strany, ktoré tak aj urobilo 24. apríla. Danko potvrdil informáciu, že Slotu prisľúbil strane finančnú pomoc v prípade, že budú posilnené jeho právomoci ako čestného predsedu. Danko dodal: „Finančná situácia SNS je vďaka členskej základni stabilizovaná aj bez peňazí Jána Slotu.“ Strana pôvodne očakávala od Slotu pomoc pri splácaní dlhov, ktoré vznikli v čase, keď bol predsedom on.

Predsedníctvo SNS už v zápisnici o uznesení z 10. januára 2013 vzalo na vedomie informáciu o vážnej ekonomickej situácii SNS a úverovom vzťahu voči Privat banke. Danko 28. marca priznal, že

ČO INÍ NEPÍŠU

strana spláca úver na predvolebnú kampaň, ktorý pred voľbami v roku 2012 bol až 1,5 milióna eur. „Takmer vo výške jednej polovice bol splatený z príjmov zo štátneho rozpočtu, zvyšná časť je rozložená na určité časové obdobie,“ povedal Danko.

Súčasný predseda SNS Andrej Danko sa podľa svojho predchodcu Jána Slotu, ktorého napokon predsedníctvo 24. 4. vylúčilo zo strany, „votrel do jeho priazne a liezol mu do zadnej časti tela“. Ako povedal Slotu v reakcii na svoje vylúčenie zo SNS, je mu ľúto toho, čo spravil Danko. „Nikdy som sa nevyjadroval k disciplinárnemu konaniu, pretože mi záleží na osude najstaršej strany Slovákov. Je to veľmi smutné,“ konštatoval Slotu. Podľa neho vraj „Danko urobil to, čo mu niekto pred piatimi rokmi naplánoval. On chce stranu dotiahnuť do prepadliska dejín, má úlohu ukončiť existenciu SNS ako kresťanskej, národnej a sociálnej strany. „Je za to veľmi dobre platený,“ vyhlásil Slotu, podľa ktorého „Danko má podporu len od zopár chudákov“ a dodal: „nikdy som nezobral zo SNS ani cent. Ja som len dával svoje osobné peniaze do strany.“ Podľa neho je celé obvinenie postavené na vode...

Téme sa budeme venovať.
(rkh)

Pokojne ich volajme Sulíkova sekta

Roman MICHELKO

Začneme netypicky – citátom z encyklopedického hesla sekta: „Hovorovo je sekta výraz pre skupinu, ktorá spravidla radikálnym spôsobom zastáva ideologické, náboženské alebo náboženstvu podobné názory odlišné od základných hodnôt ‚väčšiny‘ spoločnosti, alebo všeobecnejšie pre skupinu, ktorá sa odštiepila od nejakej organizácie. V bežnej predstave je pojem spätý so skupinou radikálov zhromaždených okolo charismatickej osobnosti.“

Pristavme sa pri tejto prvej charakteristike. Niet pochybností o tom, že Richard Sulík si sformoval SaS na svoj obraz. Pre svojich nekritických okiadačov má postavenie nekritizovateľného vodcu, neomylného guru, ktorý jediný a sám rozhoduje o všetkom.

„Vstup do sekty je podmienený absolvovaním určitých obradov, ktoré sú charakteristické pre každú jednotlivú sekту. Obvykle sú významnou súčasťou manipulačných techník, zbavujúcich jednotlivca jeho osobnostnej identity a emočných väzieb na jeho pôvodné rodinné zázemie. Sektárska manipulácia je v podstate založená na vymývaní mozgov – brainwashingu.“

Skutočne, prijatie akéhokoľvek člena do SaS je podmienené komplikovanou prijímacou procedúrou a predpokladá splnenie istých prísnych pravidiel. Okrem toho, že nikto z členov SaS nesmel byť členom komunistckej strany a, samozrejme, ani spolupracovníkom ŠTB, je akousi samozrejmom podmienkou, že kandidát na člena strany nesmel byť ani členom

bývalých opozičných strán, teda SNS, HZDS, či, nedajbože, Smeru. Tým sa to však nekončí. Kandidáti na člena SaS musia mať aktívny facebookový profil, na ktorom v prípade prijatia do strany musia do

KOMENTÁR

roztrhania tela šíriť stranícku propagandu. Okrem toho kandidát na člena strany musí byť ekonomicky zabezpečený.

„Charakteristickou črtou sekty je potlačanie osobnostnej identity jej členov a nadväzne ich totálne podrobenie sa vodcovi. Na zamaskovanie zámeru potlačiť osobnostnú identitu sa používa zdroj ‚neomylnej‘ pravdy, obvykle vhodná (posvätná) kniha, ktorá sa stáva absolutizovaným zdrojom sústavy

pravidiel. Väčšinou sa sekta upne na určitý ‚tradičný‘ hodnotový systém, ktorý charakterizoval nejaké ľudské spoločenstvo v určitom vymedzenom úseku dejín, a osvojí si ho ako jediné a nemennú pravdu, obvykle sprostredkovanú pomocou posvätného, nezmeniteľného zdroja informácií. Korene sektárskeho správania vyrastajú zo zlyhania vzájomnej výmeny informácií, na zlyhaní komunikácie, na nedôvere, nech má akýkoľvek dôvod.“

Veru tak, po odchode šiestich poslancov SaS z poslaneckého klubu strany a vyše sedemdesiatich členov zo strany ako takej, je jasné, že SaS je všetko iné, len nie moderná demokratická strana. Ak si kladieme otázku, v čom bola SaS s kollárovcami iná, než je tá dnešná, zopár vecí by sa našlo. Predovšetkým, aspoň za zatvorenými dverami, sa aj v strane našiel niekto, kto Sulíkovi oponoval. Zvlášť napätá situácia bola v čase rokovania v Papierničke, kde sa riešila budúcnosť Radičovej vlády. Už vtedy sa konflikt ocitol takmer na hrane noža a Sulík vyzval svojich oponentov, že ak neprijmú jeho

líniu, nech si hľadajú nového predsedu pre „jeho“ stranu. Ako sme už v minulom komentári spomínali, otvorený rozvrat strany zažehnal až pud politickej sebazáchovy pred blížiacimi sa voľbami. Po nich viacerým ľuďom z vedenia došlo, že robí politiku bez schopnosti prijať kompromis a navyše budovať stranu bez regionálnych štruktúr ako akýsi elitný klub či nekritickú sekту slepo podriadenú „neomylnému“ vodcovi, je cesta do pekla. Preto odchod väčšej časti poslancov a značnej časti členov strany navyše po tom, čo napriek sľubom nastali politické čistky (odvolanie podpredsedu Miškova a stiahnutie ho z vyjednávacieho tímu pre voľby v Bratislavskom kraji), má svoju logiku. Navyše, na odchod nespokojených zo strany priamo vyzval sám predseda Sulík.

V tomto prípade nejde totiž o to, či majú iný a odlišný názor na ekonomiku či všeobecne volebný program. Politika je totiž najmä o tom dokázať svoj program aj reálne presadiť. A to oveľa skôr dokáza v politike strany než politické sekty.

Politická nekultúrnosť naživo

Eva ZELENAYOVÁ

Na politickej scéne máme nadmieru flexibilné politické strany, ktoré dokážu svoj konzervatívny program hravo prispôbiť ľavici či liberálom, keď ide o vládnutie. Jediné politické strany, ktoré sú médiami ostentatívne vysúvané do politického dôchodku, sú strany preferujúce národnoštátné záujmy. V súčasnosti sa celkom úspešne o mimoparlamentnú pozíciu uchádza SNS. Nové vedenie sa úspešne vyrovnáva so starými tvármi v strane. Bývalý, vylúčený šéf národnárov zas tvrdí, že ide o dôsledok premysleného scenára, v ktorom hlavnú úlohu hrajú peniaze. V každom prípade na politickej scéne zostávajú priam obscénne figúrky, na ktorých sa už nedá ani len zabávať.

Napríklad Radoslav Procházka. Bývalý ústavný právnik, bývalý poslanec za KDH a súčasný kandidát na funkciu prezidenta Slovenskej republiky. Hoci reprezentuje len sám seba, je mediálnym bor-

POZNÁMKA

com. Popravde nemá čo povedať, ale to neprekáža mediálnym dramaturgom, aby ho neobsadzovali. Naopak. Predtým než vstúpil do politiky, pôsobil celkom seriózne, argumentoval, zbytočne neplytval slovami. Politika ho neuveriteľne zmenila. Odrazu nie sú dôležité právne čisté riešenia, argumenty, nahradilo ich politické kliše a inektívny voči politickým odporcom.

Procházka prešiel politickým

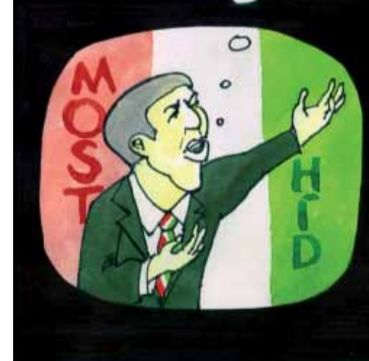
tunelom, z ktorého vyšiel sebedovomý a samofúby narcista. Štylizuje sa do vysnívanej úlohy prezidenta až tak, že zabúda, čo hovorí. Nekontruluje sa. Intriguje. Napríklad zodpovednou za zmeny zákonov pri nastolovaní politických záujmov pokojne označí dnešnú vládnú stranu. Aj keď to nebolo tak dávno, čo koalícia, ktorej bol súčasťou, zmenila zákon o rozhlase a televízii len preto, aby do čela verejnoprávnej inštitúcie dosadila svojho človeka. Nehovoriac o voľbe generálneho prokurátora, ktorú tak dokatovala bývalá koalícia, že dodnes je vážnym politickým problémom. Procházka bol súčasťou vtedajšej vládnej koalície, ktorá zanechala za sebou spúšť. Politickú i politickú kultúru. Keď sa nedávno

strelol v diskusnej relácii s poslancom Smeru Róbertom Madejom, vyvolával skôr ľútosť než obdiv. Odišiel síce z KDH, ale politické maniere tohto subjektu mu zostali. Koho len chce ohúriť poznámkami na adresu kolegu – myslím si, že je skvelé, že máme nového politológa? Alebo zhadzovaním protivníka poznámkami, že veď hovorí len to, čo dostane na Súmracnej?

Procházka je prvý kandidát prezidentských volieb, ktorého nehamuje nijaká sebareflexia. Chýba mu to, čo u iných kritizuje. Napríklad prezidenta Ivana Gašparoviča obviňuje z márnomyseľnosti, ktorú by vraj mal obrúsiť, aby Ústavný súd SR fungoval. Ide o cynizmus alebo aj o zlomyseľnosť, lebo sa spolieha na to, že volič nie je zorientovaný v odbornej problematike a uverí mu? Ak už dnes sa vysmieva svojim voličom, čo by asi robil ako prezident? Procházka síce pochádza z kresťanskodemokratického prostredia, ale žiaľ politického. A v ňom niet nijakej pokory. Tak veľmi potrebnej v politickej službe pre ľudí.

GLOSAR
ANDREJA MIŠANEKA

ZLETELI TURULY Z TA 3, TIAHNU NA PODOLIA...

SPOZA OPONY

Ako rýchlo beží čas! V roku 2008 – to sme ešte platili korunami – matičné Slovenské národné noviny a Literárny týždenník boli jediné médiá na Slovensku, ktoré recenzovali knihu amerického nositeľa Nobelovej ceny za ekonomiku J. Stiglitz. Jej názov: Skutočná cena vojny – trojbiliónová vojna, dôsledky konfliktu v Iraku.

Tieto riadky píšem však o človeku, ktorý je vždy v Bratislave potešený, že je v našom meste. Menuje sa Zbigniew Brzezinski. Bol poradcom prezidenta USA a už desaťročia ovplyvňuje zahraničnú politiku v USA, vo svete a v strednej Európe osobitne. V Bratislave bol na konferencii Globsec. Jednu časť – kritickú voči americkej politike a americkému postaveniu vo svete – začal vetou o „troch biliónoch premrhaných peňazí“ na vojnu v Iraku a vzniku éry teroru globálneho chaosu. Počulo to okolo tisíciky účast-

níkov zo šesťdesiatich dvoch štátov.

Globsec posadil Bratislavu na mapu významných medzinárodných podujatí. Potrebovali sme päť rokov na to, aby nám jednu z najostrejších kritik americkéj politiky, politiky

meno Brzezinski dalo o. i. lesk a – a v tom odlesku sa „kúpali“ všetci okolo. Aj mňa pritiahol. Pamätám si dobre, akou senzáciou u nás a búrkou nevôle v Moskve to bolo, keď vystúpil v Ústave mezinárodných vzťahů v Prahe v roku 1967. Americký

patril medzi špičkových hostí z radov českej diplomacie.

Spomínam si aj na sobotu 3. júla 1993, keď pol roka po vzniku samostatnej Slovenskej republiky na pozvanie vtedajšieho predsedu vlády hovoril Z. Brzezinski o „novom sveto-

Nespal, lebo hlavným nebezpečenstvom, o ktorom sa dozvedelo, bolo vylúčenie z procesu integrácie napriek tomu, že integrácia (do Európy) môže o. i. prebiehať spôsobom, ktorý je pre krajiny strednej Európy škodlivý.

Americký hosť je tu v Bratislave dnes ako doma. Našinec si nemohol nevšimnúť, že teraz na rozdiel od roku 1993 nehovorí o globálnom zmätku, ale o globálnom chaose. A hovorí o tom, že „mierová transformácia Československa pri vzniku dvoch štátov je modelom demokratickej vyspelosti“. V odlesku tohto tvrdenia sa môžu „kúpať“ tí, ktorí na konferencii Globsec neboli, ale zato boli priamo pri ústavnom zániku ČSFR.

Kým tvrdenie o „premrhaných troch biliónoch a desiatich tisícoch ľudských životov“ prišlo s päťročným oneskorením, tvrdeniu o „modeli demokratickej vyspelosti pri mierovej transformácii Československa a vzniku dvoch štátov“ to trvalo dvadsať rokov.

Prečo Brzezinski pochválil Mečiara

Dušan D. KERNÝ

prezidenta Busha a viceprezidenta Cheyneho, zopakovala americká autorita analýzy globálneho vývoja. Sami ako keby sme na to nevedeli prísť, sami ako keby sme si nevedeli prečítať Stiglitz, analýzu trojbiliónovej vojny (toľko premrhaných dolárov!) a prísť na to, že má pravdu. Veľa to hovorí o našich pomeroch!

Z. Brzezinski je ťahák – dodnes málokto o geopolitike hovorí tak zreteľne. Globsec-u

geopolitik poľského pôvodu, považovaný za zarytého antikomunistu a antisovietčika, na jeseň v roku 1967 otvoril v Prahe iný pohľad na dejiny Európy, bol predzvesťou aj nového prístupu USA – názoru, že zmeny musia prichádzať predovšetkým zvnútra, silou domáceho pohybu. Jeden z vtedajších čs. pozývateľov si to potom – po roku 1968 – odpykal dvadsaťročným umývaním okien a jeho syn teraz v Bratislave

vom poriadku“, definícii globálnej reality, s ktorou prišiel prezident G. Bush st. po skončení studenej vojny a rozpade sovietskej veľmoci. Z. Brzezinski vtedy hovoril o globálnom zmätku, v ktorom jestvujú aj tri Európy, Slovensko patrí do druhej a je otázka, či ho tá prvá prijme. Stretnutie sa stalo povestné okrem iného aj pre výrok vtedajšieho predsedu vlády V. Mečiara, že mu Brzezinski spôsobil bezsené noci.

SEBAOBRAŇA

Zamestnanci škôl dajú znova v uliciach najavo svoju nespokojnosť. S transparentmi a pištálkami prídu 7. mája hodinu po poludní pred budovu parlamentu. O vyhlásení protestu rozhodla mimoriadna rada Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku. Práve 7. mája sa má totiž parlamentný výbor zaoberať správou o stave školstva, ktorú prednesie minister Dušan Čaplovič.

Školské odbory opäť protestujú

Odborári žiadajú, aby v správe bola zakotvená aj ich hlavná požiadavka na zvýšenie investícií do školstva každoročne o 200 miliónov eur. Ministrov správa vraj zatiaľ nekonkretizuje, o koľko viac financií má ísť každý rok do vzdelávania. Uvádza len, že do roku 2020 by malo ísť do školstva šesť percent HDP. „Všetko v správe je nastavené do roku 2020. Ale mandát tejto vlády je len do roku 2016,“ povedal líder školských odborárov Pavel Ondek. Protest v hlavnom meste bude celoslovenský. „Predpokladáme, že takmer každý okres zabezpečí jeden autobus. Ak sa splnia naše očakávania, je možné, že sa stretne asi päť tisíc ľudí. Chod škôl bude zabezpečený. Nechceme nabúrať výchovný proces,“ dodal P. Ondek. Tí, ktorí budú pracovať, môžu si na znak protestu pripnúť žlté stužky.

Vláda zobrala správu o stave školstva na vedomie 10. apríla. Dokument navrhuje dvadsaťdva systémových zmien v regionálnom a dvadsaťdva systémových zmien vo vysokom školstve. Odborári väčšinou súhlasia. Tvrdia však, že ak sa nezabezpečí finančné krytie, je otázne, či sa ich podarí splniť. Písali svoju správu, kde sú postrehy a fakty týkajúce sa situácie v rezorte, ktoré neobsahuje ministrov správa o stave školstva. Učitelia sa chystajú svoju správu poslať aj na ministerstvo školstva a poslancom parlamentu. Upozorňujú, že minister Dušan Čaplovič neprizval do Rady pre systémové zmeny, ktorá pripravovala správu o stave školstva pre parlament, ani jedného učiteľa.

Odborári v správe uvádzajú, že v roku 2009 dávalo Slovensko na jedného študenta len polovicu priemeru krajín Organizácie pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD), čo bolo najmenej. Slovenskí učitelia zarábajú len 44 percent z priemerného platu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov v SR, pričom priemer krajín OECD sa pohybuje od 77 do 89 percent. Navýšenie učiteľského platu na 75 percent priemerného platu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov vyžaduje zvýšenie platu učiteľov o polovicu.

Pedagógovia v správe píše, že rodičia platia na štátnych školách rôzne poplatky za školné, na údržbu, učebnice či sponzorský príspevok. Štátna školská inšpekcia konštatuje protizákonnosť vyberania peňazí na štátnych školách. Financie vyberané od rodičov slúžia na zabezpečenie riadneho chodu škôl, čím suplujú úlohu štátu, tvrdia učitelia.

Roman KALISKÝ-HRONSKÝ

Žiadosti slovenského národa – jeden z vrcholov emancipácie

Politická zrelosť štúrovskej generácie

Ján ČOMAJ - Foto: archív SNN

Pred 165 rokmi – 10. mája 1948, sa na podnet Janka Francisciho a Štefana Marka Daxnera v Liptovskom Mikuláši zišli predstavitelia mladej revolučnej generácie slovenských vlastencov a prijali národný politický manifest, ktorý sa do národných dejín zapísal ako Žiadosti slovenského národa alebo aj Mikulášske žiadosti. Bol to dovtedy najúplnejší, najzrelejší a v európskych reláciách výrazne demokratický program, predstava o politickom systéme monarchie i súpis nevyhnutných požiadaviek na jeho naplnenie.

Na rokovani sa zúčastnili – okrem iniciátorov – Ľudovít Štúr, Michal Miloslav Hodža, Jozef Miloslav Hurban, August Horislav Škultéty, Andrej Červenák, Peter Kellner-Hostinský a ďalší a prerokovali jediný bod – Daxnerom navrhnutý štrnásťbodový program slovenského národného hnutia v podmienkach uhorského štátu a rakúsko-uhorskej monarchie. Zverejnili ho na nasledujúci deň. Nadväzoval na závery celonárodnej porady spolku Tatrin v Čachticiach a aj na dovtedajšie, územne obmedzenejšie programy – marcové Liptovské žiadosti a aprílové Nitrianske žiadosti. Na ich základe vznikol o mesiac podobný program – Žiadosti Slovákov a Rusínov uhorských.

■ UCELENÁ KONCEPCIA

Žiadosti spred 165 rokov sú nesporné prvky ucelený národný program, ktorý má svoj historický význam z niekoľkých dôvodov:

– pripomienkovali a schválili ho vo všetkých regiónoch tzv. Horného Uhorska rešpektovaní predstavitelia slovenského národného hnutia,

– politický program Slovákov nenasledoval iba výsostne nacionálne ciele, ale je komplexným politickým stanoviskom založeným na jestvujúcich ústavných právach, zvýrazňujúcim demokratické prvky, tak ako si ich splnenie žiadala národnodemokratická revolučná vlna v Európe, dokonca niektoré požiadavky myslením predstihovali svoju dobu,

Demonštrácia Slovákov za svoje politické práva.

– program nie je výkrikom do prázdna, ani výzvou k nepokojom, ale serióznym manifestom, adresovaným predsedovi uhorskej vlády L. Batthyányimu, uhorskému snemu, panovníkovi miestodržiteľovi, palatinovi Štefanovi a cisárovi Ferdinandovi V., písaný je v pokojnom tóne a dožadujúci sa princípov kresťanskej morálky i naplnenia politických ideí novej európskej vlny myslenia,

– základnou požiadavkou, obsiahnutou v prvých štyroch bodoch, je federalizácia monarchie, rovnoprávnosť všetkých v nej žijúcich národov, vrátane Slovákov, demokratické riešenie národnostnej otázky v Uhorsku, zamedzenie akejkoľvek nadradenosti jedného národa nad iným

a spolunažívanie vo vzájomne úcte a pomoci.

■ MENEJ MAĎARČINY...

Tento princíp mal byť zakotvený v ústave a jeho plnenie mali zaručovať vlastné národné snemy, ktoré by vytvorili spoločný snem celého viacnárrodného štátu. V ďalších bodoch Žiadosti obsahovali anulovanie zákonov a nariadení o výlučnom používaní maďarčiny v stoličnom a obecnom úradovaní, na súdoch a v iných verejných inštitúciách, v slovenských župách, mestách a obciach umožnenie používania slovenskej reči. V hornouhorských župách sa mali zriadiť slovenské obecné, meštianske, stredné a odborné školy s vyučovacím jazykom

Dom Matice slovenskej v Komárne vo vážnych existenčných problémoch

Ostanú na matičnú činnosť spomienky?

Zhovárал sa Dušan D. KERNÝ

Z ešte marcového webu ahoj Komárno som sa dozvedel, že D MS Komárno má veľké nedoplatky za kúrenie a eventuálne mu hrozí exekúcia. Je D MS Komárno za vodou, teda sú vyriešené ekonomické problémy na jeho prevádzku? S touto otázkou sme prišli za riaditeľom Domu Matice slovenskej v Komárne Jozefom Česnekom.

Nie, ale je to trochu komplikovanejšie, aby som vedel jednoznačne odpovedať. V prvom rade som presvedčený, že situáciu zvládneme. Už len preto, že len čo sme ohlásili problém, ozvalo sa nám množstvo našich podporovateľov z Komárna, ale aj z iných miest. Priatelia našich krúžkov, dokonca aj samotní mladí umelci sú pripravení nám pomôcť, ako sa len bude dať. V každom prípade budova ako taká tu iste stáť bude, otázne však je, koľko priestoru bude na umeleckú a matičnú činnosť a koľko sa prenajme na komerčné ciele. Dnes na našu činnosť využívame dve zrkadlovky, z toho jednu si študenti spravili sami vo vojnovom, veľkú divadelnú sálu, učebňu, výstavnú a koncertnú sieň, zasadačku a dve kancelárie. Ostatné priestory sú už prenajaté alebo na prenájom čakajú. Už sa podarilo dohodnúť prenájom aj mojej kancelárie a dali sme do ponuky i zasadačku. Výstavná sieň, zrkadlovka, učebňa, a najmä divadelná sála sú pre kultúru, tak ako ju už roky budujeme, nevyhnutné. Ako posledné riešenie by bolo uzavretie divadelnej sály a prenájom učebni na komerčné ciele. Ak by sa nájomcovia našli, dom by to zachránilo a dokonca by bol aj ziskový. To však už bude musieť spraviť nový riaditeľ domu, pretože by to znamenalo zastavenie tej činnosti, pre ktorú som bol vymenovaný do funkcie a prečo som ju prijal. Ja sa v prvom rade cítim byť matičiarom a nie developerom. Myslí si, že dom má všemožne poskytovať

útočisko kultúre, Matici a najmä mládeži, dôchodcom a všeobecne obyvateľom so záujmom o kultúrnu činnosť. Ak stratíme sálu, ostane nám síce parádna nehnuteľnosť, ale na tú matičnú činnosť budeme mať len pekné spomienky.

ROZHOVOR

• Koľko dostáva D MS na svoju činnosť od ústredia MS?

Ústredie nám dáva toľko, koľko môže, teda koľko schválil výbor. Dnes je to síce len 600 eur mesačne (náklady sú okolo 3 500 eur), ale v minulosti nám pomohli s výmenou kotlov a s rekonštrukciou bývalého služobného bytu. Ústredie od nás odkúpilo aj nadbytočné auto, aby sme mohli vymeniť ozvučenie sály. Tú sa snažíme dostať do takého stavu, aby sme ju mohli ďalej komerčne prenajímať a dosahovať požadovaný štandard. Mój predpoklad je, že ak by na činnosť ústredie pridalo nám, chýbalo by iným domom a situácia by sa vyhrtolila tam.

• Ako sa vytvára rozpočet D MS na rok, v čom je nedoplatok za kúrenie neočakávaný, s čím to súvisí?

Rozpočet závisí od možností ústredia a má súvis s organizáciou matičných podujatí, ale aj odberov energií. Práve tu sme sa my rozbehli možno trochu viac, ako to bolo v minulosti. Náš dom v Komárne patrí medzi najväčšie (má okolo

3 700 štvorcových metrov), no rozpočet tomu nezodpovedá. Nemyslím si však, že je to prehliadaním ústredia. Dom bol dlhé roky rentabilný a s približne rovnakým rozpočtom to ako-tak zvládal, pretože veľa priestorov prenajímame. Žiaľ, jeden z najväčších priestorov bol prenajatý neplatičom. Právo je síce na našej strane a celá vec je na súde, ale vzhľadom na obštrukcie dotyčného „podnikateľa“ potrvá ešte dlho, kým peniaze uvidíme. Najmä to nás dostalo do problémov. Navyše situácia v Komárne nie je dobrá a je veľmi ťažké nájsť podnikateľa, ktorý si prenajme priestor u nás. Zrekonštruovaný priestor sa nám dlho nedarilo prenajať vôbec, ale vykurovať sa musel, keďže regulácia je zastaraná a nie je možné sektorovo vypínať kúrenie. Ďalší problém vznikol s tým, že sa vymenili kotly za nové a mali byť úspornejšie. Zima však bola dlhšia a vďaka množstvu akcií sme kúpili viac, ako sme predpokladali. Tak nám vznikol nedoplatok.

• Visi nad D MS skutočne exekúcia?

V tejto chvíli nie, no robíme si podrobný finančný plán, a tým, že platíme preddavky na kúrenie a zároveň sme začali splácať nedoplatok, v letných mesiacoch vyčerpáme našu rezervu a už auguste nebudeme našimi príjmami vedieť pokryť výdavky. Inými slovami, reálne nám hrozí, že už v auguste nebudeme vedieť zaplatiť bežné účty za elektrinu, plyn alebo nevyhnutné revízie.

slovenským, pričom by sa maďarčina učila ako druhý jazyk, a vytvorenie aspoň jednej slovenskej univerzity. Slovenčina mala byť možným predmetom na maďarských školách, aby tí Maďari, ktorí by raz pôsobili na Slovensku, poznali aspoň základy slovenčiny. Národy v Uhorsku mali mať právo na svoje národné zástavy. Ďalšou požiadavkou bolo udelenie volebného práva všetkým občanom od 21 rokov a právo byť voleným od 24 rokov. Deklarácia obsahovala aj postulát dôsledného zrušenia poddanstva vo všetkých kategóriách roľníkov a želiarov a vrátenie pôdy, ktorú ľudom pod rozličnými zámenkami vzali zemepáni. Materiál požadoval aj viac práv pre haličských Poliakov. Pripomeňme, že časť južného Poľska, tzv. Halič, bola súčasťou Uhorska. Napokon deklarácia požadovala prepustenie J. Kráľa a J. Rotaridesa z väzenia.

Okrem toho, že sa Žiadosti poslali na uvedené adresy aj s podpismi schvaľujúcich zástupcov zhromaždenia, organizátori stretnutia ešte vytlačili 5 000 exemplárov a rozniesli po Slovensku ako mobilizačný prvok národných síl.

■ OSTRÁ REAKCIA

Uhorská vláda reagovala na tento výsostne korektný dokument ešte ostrejšie, ako sa dalo od Maďarov čakať: na Štúra, Hurbana a Hodžu okamžite vydali zatykač. Dvomi evanjelickými kňazov – Daniela Bôrika, farára z Vrbovíc, a Ľudovíta Šuleka, kaplána z Hlbokého, ktorí materiál zanesli župnej vrchnosti v Nitre, priamo pri odovzdávaní v župnej kancelárii zatkli. Ľudovítovi Štúrovi sa podarilo na istý čas ujsť do Viedne. Zoznam účastníkov mikulášskeho stretnutia odovzdali peštianske úrady polícii a župným úradom podľa ich bydliska. Uhorská vláda bola rozhodnutá zachovať v krajine politickú a národnostnú stredovek. V nasledujúcom desaťročí ho ešte pritvrdili ďalšími maďarizačnými zákonmi.

• Čo by to znamenalo pre činnosť samotného D MS a čo pre záujemcov, ktorí D MS využívajú, čo by to znamenalo pre činnosť samotnej MS?

Ten najlepší scenár, ak nezoženieme prostriedky, je, že nebudeme vedieť zaplatiť povinné revízie a nebudeme môcť prevádzkovať divadelnú sálu. Tým prideme o značné príjmy a nebudeme vedieť zaplatiť elektrinu. Čo by bol samozrejme koniec aj tých matičných činností, ktoré sa nevedú v sále. Budeme musieť od vykurovania všetko to, čo nie je prenajaté, a tým by sa z našej budovy stal len priestor, kde sídli firma, a nie kultúrny stánok. Matičná, kultúrna a spoločenská činnosť v Komárne by bola vážne ohrozená. Lenže zasiahlo by to aj ďalšie inštitúcie a ľudí, povedzme školy, ktoré u nás mávajú výchovné koncerty, kapely, ktoré u nás nacvičujú. Dôchodcovia, ktorí k nám chodia cvičiť alebo na meditácie. Bol by to veľký úder nielen pre Maticu ako takú, ale pre celé mesto a okres.

• V akom štádiu riešenia celý problém je?

Hľadáme všetky dostupné riešenia. Sponzori našich najväčších krúžkov im dali na činnosť nejaké prostriedky. Krúžky nám prisľúbili, že s nimi môžeme disponovať. Zároveň nám pomôže aj MO MS v Komárne a určite 2 percentá z daní, o ktoré sme požiadali našich podporovateľov. Obyvatelia mesta nám taktiež prisľúbili pomoc a organizujeme podujatia, z ktorých výťažok pôjde na podporu domu. V tejto chvíli nám chýba asi 4 000 eur. Nie je to malá suma, ale ak by sa nám podarilo dať do dlhodobého prenájmu zasadačku, ďalšie priestory a najmä ak by sme dokázali prenajať veľkú sálu aspoň raz týždenne, tak to zvládneme. Dôležité bude prežiť leto, keď sa sála prenajať nedá vôbec. Ak zvládneme júl, august a september, dom prežije aj s veľkou sálou. To je teraz náš cieľ.

Na rozdelenom Kórejskom polostrove sa rozohrala nebezpečná partia Kimove vojnové bubny alebo bubliny

Peter JÁNOŠÍK - Karikatúra: Lubomír KOTRHA

Akoby si Severná Kórea v ostatných dňoch predplatila palcové titulky vo všetkých svetových médiách. Na Kórejskom polostrove sa rozohrala ďalšia, ťažko zrozumiteľná, ale každopádne pozoruhodná partia. Nie je úplne jasné, o čo v nej kľúčovým hráčom vlastne ide, ale celý svet so zatajeným dychom sleduje, ako sa to skončí. Násilne rozdelené územie je od začiatku päťdesiatych rokov v chronickom vojnovom stave a stať sa tu môže čokoľvek.

Severná Kórea hrozí svetu. Jej nevypočítateľnosť má korene v jej hlboké izolácii pred svetom, masovom klamaní vlastného ľudu a v strachu vodcu Kim Čong-una zo straty kontroly nad krajinou, v ktorej vládli a vládnu iba členovia jeho rodiny. Pchjongjang do krajnosti zostril rétoriku proti svojim dlhodobým nepriateľom: Južnej Kórei, Japonsku a Spojeným štátom. Oháňa sa dokonca jadrovým útokom. Žiada aj, aby sa Soul ospravedlnil za demonštrácie proti severu, keďže juhokórejské protesty sa konali v deň, keď si KĽDR pripomínala 101. výročie narodenia zakladateľa komunistického štátu Kim Ir-sena, starého otca súčasného vodcu.

■ BEZ VAROVANIA

„Našu odvvetnú akciu začneme bez akéhokoľvek predchádzajúceho varovania,“ uviedla severokórejská tlačová agentúra KCNA s odvolaním sa na veliteľa severokórejskej armády. Rada bezpečnosti OSN uvalila na Pchjongjang nové sankcie ako reakciu na februárový nukleárny test KĽDR.

Severná Kórea je pomerne moderne vystavaný štát. Od roku 1991 sa počet obyvateľov polostrova zvýšil o milión a pol a hustota obyvateľov je dva razy vyššia než vo Francúzsku či Rakúsku a o tretinu predbieha Čínu.

Počet obyvateľov dosahuje 23,5 milióna. Kórea získala názov podľa dynastie Korjo, ale Kórejčania svoj štát volajú Čoson – Krajina tichého rána, ako ju pomenovala dynastia I. Dynastia Kim sa pasuje za jej pokračovateľa. Jej terajší predstaviteľ Kim Čong-un študoval vo Švajčiarsku a mal by byť svetovo rozhladený.

Po 2. svetovej vojne dosahovala ekonomika KĽDR vysoký rast, hneď po Japonsku. Ten ustal po rozpade socialistického bloku a odvtedy sa Severokórejčania usilujú o „absolútnu sebestačnosť“ vo všetkom. Riadia sa kombináciou myšlienok neokonfu-

cianizmu, stalinizmu a maoizmu. Za ostatných dvadsať rokov severokórejskí vodcovia ľahko experimentovali s minimálnymi „reformami“, ale rýchlo od nich odstúpili. Kimov režim upadá do zúfalstva, kedykoľvek nadobudne presvedčenie, že jeho prežitie je spochybnené.

■ JADROVÉ STRAŠIAKY

Z toho vyplývajú aj severokórejské jadrové aspirácie. Sever je zrejme presvedčený, že si vďaka jadrovým zbraňam dokáže udržať úplnú diplomatickú nezávislosť, pravda pod záštitou Číny. Tá však slabne. Varovanie Pekingu, že

nedopustí, aby Severná Kórea „robila ťažkosti na čínskom prahu“, možno považovať za obdobu žltej karty vo futbale. USA sú si dobre vedomé, že výkony Severnej Kórey nie sú podložené dostatočnou vojenskou silou, aby svoje rétorické hrozby naplnila, ale zdá sa, že k eskalácii napätia napriek tomu dochádza. Čo sa deje?

Situácia je o čosi zložitejšia, než by sa na prvý pohľad zdalo. Washington každý rok organizuje rozsiahle spoločné vojenské manévry s Južnou Kóreou. Tohtoročné vojnové hry, ktoré sa začali začiatkom marca, použil ako nástroj na zinscenovanie falošného jadrového útoku na Severnú Kóreu prostredníctvom preletu dvoch neviditeľných bombardérov B-2, schopných niesť jadrovú výzbroj. Neskôr Biely dom vyslal neviditeľné lietadlá F-22 Raptor do Južnej Kórey, čo bola ďalšia eskalácia napätia. Pchjongjang reaguje po svojom. Číti sa ohrozený.

Odkonca kórejskej vojny pred 60 rokmi vláda Kórejskej ľudovodemokratickej republiky opakovane prichádzala prakticky s rovnakými návrhmi Spojeným štátom. Predovšetkým trvá na mierovej zmluve a ukončení kórejskej vojny. USA ju odmietajú podpísať a ukončiť tak kórejskú vojnu a súhlasia len s prímierou. Neexistencia mierovej zmluvy znamená, že vojna by mohla byť obnovená v každom okamihu. Verme, že Severná Kórea vojnu s USA, najsilnejšou vojenskou mocnosťou dneška, nechce. Chce však mierovú zmluvu. Dve Kórey existujú ako produkt dohody medzi ZSSR – ktorý hraničil s Kóreou a pomohol oslobodiť severnú časť krajiny od Japonska za druhej svetovej vojny – a USA, ktoré okupovali južnú polovicu. Tieto dve veľmoci sa mali po pár rokoch stiahnuť a umožniť krajine zjednotenie. Rusko tak urobilo – USA nie. Tie chcú síce jeden štát, ale aby prisahal vernosť Washingtonu.

REFLEXIA

„Federácia národných štátov“ je politický hybrid pre budúcu Európsku úniu v predstavách jej súčasného predstaviteľa – predsedu Európskej komisie José Manuela Barrosa. Takto nazval už pred niekoľkými mesiacmi svoj projekt. V súčasnosti sa pán predseda sústreďuje skôr na rozptyľovanie prirodzených a opodstatnených obáv členov Únie zo zavádzania akéhosi urýchleného federalizmu. Nerobí to práve najšťastnejšie.

Barroso a federalizmus

„Viac integrácie je jednoducho pre našu ekonomiku kľúčové, aby nás ochránila pred drsným vývojom v medzinárodnom kontexte, aby sme mohli čeliť silnej konkurencii a mali dôveru na trhoch a dôveru investorov,“ povedal Barroso na konferencii Think Tank Dialogue. Jej účastníci sa dozvedeli, že „jednotný trh a spoločná mena boli len základom pre väčšiu spoluprácu“. Takže už nie superštat, ale federalizmus. Aj keď rozdiel medzi obsahom týchto slov z pozície podstaty problému nie je takmer nijaký. Mimochodom, práve „superštat“ rázne a kategoricky odmieta Francúzsko. Pri sile jeho argumentov v Bruseli máme teda nádej, že ak to neprejde cez Francúzov, neprejde to vôbec. Skúsme teda dešifrovať Barrosovo pojem „federalizmus“ jeho vlastnými slovami.

„Federalizmus bol vždy súčasťou európskej myšlienky,“ tvrdí predseda Európskej komisie. „Na federalizmus v Európe sa nemá nazerať ako na budovanie nového štátu, ale ako na koncept s dvomi tvármi – koncept hľadania toho, čo národy spája, pri rešpektovaní ich suverenity.“

Európska komisia pripravuje náčrt predstavy budúceho vývoja európskej integrácie. Zverejnený by mal byť do konca roka, čo by malo oživiť diskusie pred európskymi voľbami v máji 2014. Takže je jasné, že tie budú aj o odovzdávaní či neodovzdávaní časti kompetencií nateraz suverénnych štátov spoločenstva bruselskej centrálne. A je tiež jasné, že to nebudú voľby s veľkou účasťou voličov. Takže rozhodovať za nás bude opäť partokratický systém, reprezentovaný zmanipulovanou a sfanatizovanou voličskou základňou tej-ktorej politickej strany. U nás je úplne jedno ktorej, pretože tento postup využívajú demagogicky všetci vodcovia našich politických strán. Možno s výnimkou matovičovcov. A potom – terajšia európska politika úspor už dávno narazila na limity trpezlivosti voličov. Barroso sa posťažoval, že „v niektorých členských štátoch sa viedla zjednodušujúca diskusia, ktorá viedla k predsudkom, stereotypom, populizmu a nacionalizmu“. Na okraj vyššie spomenutej konferencie bolo možné tiež sa dočítať, že riaditeľ prestížneho Institut français des relations internationales Thierry de Montbrial „lútuje, že v EÚ už nezostalo veľa z ducha jej otcov zakladateľov“. Montbrialov model pre „nového ducha Únie“ pripomína množinovú matematiku. „Aplikovali by sme systém sústredných kružníc, Turecko a Británia by mohli byť v spoločnej,“ kľúčovú úlohu má však naďalej zohrávať francúzsko-nemecký tandem. Alebo – ústredná kružnica. Do ktorej množiny a s kým zaradil Slovensko, nám nie je známe. A práve preto je odôvodnené mať obavy z predstáv takýchto európskych architektov. Keď už pre nič iné tak pre štátny egoizmus, ktorý z nich priam srší.

Ivan BROŽÍK

Venezuelský prezident bol najprv vodičom autobusu neskôr odborárom Nicolás Maduro pôjde v Chávezovej línii

Peter JÁNOŠÍK - Foto: internet

Priaznivci nedávno zosnulého venezuelského prezidenta Huga Cháveza sú spokojní. Venezuela sa bude poberať cestou, ktorú tento vizionár socializmu 21. storočia určil svojim štrnásťročným vládnutím. Jeho nástupcom sa stal Nicolás Maduro, ktorého si ako svojho lojálneho nástupcu Hugo Chávez vybral. Volebná účasť dosiahla takmer 79 percent z bežných devätnástich miliónov oprávnených voličov.

Nový prezident Venezuely.

Nový venezuelský prezident sa narodil v kolumbijskej Cucute a pochádza z robotníckej rodiny odborového predáka. Pracoval ako vodič autobusu a neskôr sa aj on stal odborovým predákom. Do venezuelskej politiky vstúpil v roku 2000 ako poslanec. Následne zastával funkciu predsedu parlamentu, šéfa diplomacie a viceprezidenta. Po smrti Huga Cháveza sa stal dočasným prezidentom Venezuely a vo funkcii ho potvrdili voľby 15. apríla 2013, keď vyhral s tesnou prevahou 50,7 percenta platných hlasov nad šéfom opozície Henriquom Caprilesom. Ten získal 49,3 percenta hlasov a podľa ústrednej volebnej komisie ide o tesnejšie víťazstvo, než sa očakávalo. Prakticky to znamená rozdiel iba 235 tisíc hlasov. Prieskumy predpokladali výsledok oveľa jednoznačnejší s predstavou, že Madurovo víťazstvo bude vyššie o vyše desať percent.

Voľby sa uskutočnili v normálnej a pokojnej atmosfére. Pre tesnosť volebných výsledkov Národná volebná rada oznámila, že audit vo všetkých volebných miestnostiach v krajine uskutoční najmä preto, aby potvrdila správnosť výsledkov z elektronického hlasovania.

■ V POKOJNEJ ATMOSFÉRE

Napokon po ukončení sčítania odovzdaných hlasov komisia zdôraznila, že výsledok je „nezvratný“. Malý rozdiel medzi obidvoma kandidátmi svedčí o prítomnosti demokracie v krajine. Iba v štátoch s diktatúrou bývajú výsledky volieb jednoznačné. S ich výsledkami však nesúhlasí tak venezuelská opozícia, ako aj napríklad Spojené štáty americké. Na bezpečnosť volieb dohľadalo vyše 150 tisíc príslušníkov bezpečnostných síl a zahraniční pozorovatelia. Ako napísal

vplyvný nemecký týždenník Der Spiegel, Chávezov chovanec to zvládol. V krajine bohatej na ropu bude pokračovať v bolívarskej revolúcii ako prívrženec ľavicovej politiky, ktorá si rad voličov získala štedrými dávkami zo strany štátu. Porazený Capriles neuznal porážku a usiloval sa výsledok spochybníť. Pre Venezuelu si namiesto permanentnej Chávezovskej revolúcie predstavuje skôr brazílsky stredoflavý politický model.

■ LÍDRI SÚ SPOKOJNÍ

Bývalý vodič a Chávezov minister zahraničných vecí Maduro zložil prezidentský sľub v deň, keď Venezuela oslávila 203. výročie nezávislosti z roku 1810. Jeho mandát je šesťročný. Ešte predtým sa v peruánskom hlavnom meste Lime stretli juhoamerickí prezidenti, aby na krízovej schôdzke prerokovali povolebný

vývoj vo Venezuele. Tu získal novozvolený venezuelský prezident Nicolás Maduro podporu celej Únie juhoamerických národov (UNASUR), ktorá má dvanásť členov. Lídri Latinskej Ameriky zároveň uvítali prepočítanie hlasov. Ako vo svojom vyhlásení dodali, „obidve strany by sa mali usilovať vyhnúť násilium, ktoré ohrozuje sociálny zmier v krajine“. Z Limy prezident odcestovali do Caracasu na Madurovu slávnostnú inauguráciu. Prišli napríklad prezidentky Argentíny a Brazílie Cristina Kirchnerová a Dilma Rousseffová a dostal sa tiež bolívijský vodca Evo Morales. Do Caracasu okrem iných pricestoval iránsky prezident Mahmúd Ahmadínežád, zástupcovia Číny aj Palestíny. Zatiaľ čo doktoré štáty ako Rusko či Bielorusko Madurovi k víťazstvu gratulovali, USA a Francúzsko váhajú.

V Chávezovej blízkosti sa Maduro, ktorého rodina má sefardsko-židovské korene, objavoval už od deväťdesiatych rokov a významne prispel k jeho prvému zvoleniu za prezidenta v roku 1998. V lete 1997 patril tiež k spoluzakladateľom Chávezovho Hnutia V. republiky, ktoré sa v roku 2007 stalo pilierom dnešnej vlády Zjednotenej socialistickej strany Venezuely (PSUV). Do tohtoročného januára bol Maduro ministrom zahraničných vecí a do 5. marca zastával úrad viceprezidenta.

Vládny kandidát a úradujúci prezident Maduro nastupoval do volebného boja z pozície „jedineho garanta“ zachovania sociálnych programov, financovaných z ropných výnosov. Vďaka tejto štedrosti sa najchudobnejšia vrstva krajiny v priebehu 14 rokov Chávezovej éry podľa hospodárskej komisie OSN stencila z polovice na 29 percent obyvateľstva. Radikálne ľavicový a protiamerický Chávez zanechal Venezuelčanom skutočne hodnoty a našiel aj pokračovateľa svojich ideí.

NA MARGO

Gustáv Murín (1959) hovorí: „V zahraničí sa ma pýtali, prečo máme toľko spisovateľských organizácií. Zo žartu som odpovedal: lebo u nás chce každý niečomu šéfovať. A skutočnosť? Zbankrotovali náš majetok. Nepohli prstom na záchranu Budmeríc. Neozvali sa, keď bol ohrozený Literárny fond, sami opakovane navrhli škandalóznym spôsobom likvidáciu Klubu spisovateľov.“

Vedec a spisovateľ

Je vedecký pracovník (RNDr., PhD.) Katedry botaniky pri FUK so zameraním na ekotesty, starnutie a DNA reparácie pri rastlinných modeloch. Absolvoval vedecké štáże v ČR, Chorvátsku, Nemecku, Rakúsku, Španielsku a vo Veľkej Británii (Cambridge). Aktívne vystúpil na vedeckých kongresoch a konferenciách v ČR, Holandsku, Indii, Japonsku, Maďarsku, Malajzii, Nemecku, Poľsku, Španielsku, USA a inde. Publikoval viac ako sto vedeckých prác najmä v zahraničí. Je spoluautorom samostatnej monografie a viacerých kapitol v ďalších monografiách svetových odborných vydavateľstiev.

Ako prozaik a esejista vydal zatiaľ dvadsaťdeväť kníh (z toho bolo preložených do cudzích jazykov šesť v češtine, jedna vo francúzštine, jedna v angličtine, jedna v jazyku hindí a jedna v chorvátčine). Žánrovo má široký záber. Napísal román, novelu, dve zbierky poviedok, zbierku sci-fi poviedok, osem zbierok esejí, zbierku článkov o kultúre a médiách, vedecko-popularizačnú štúdiu o biológii, dve popularizačné štúdie (o manželstve, o dlhovekosti), päť retrospektív organizovaného zločinu v hlavnom meste i na celom Slovensku, dve popularizačné encyklopédie a štyri zbierky cestovných príbehov. Jeho kniha Mafia na Slovensku získala cenu Panta Rhei Awards za najpredávanejšiu knihu roku 2009. Svoje diela publikoval aj vo forme desiatich elektronických kníh, šiestich audiokníh a jednu v Braillovom písme.

Na pokračovanie vyšli jeho romány, cestopisy a literatúra faktu v rôznych periodikách, novinách aj na internete. Viac ako dvesto osemdesiat jeho jednotlivých textov bolo preložených do štyridsiatich deviatich jazykov a publikované boli v krajinách ako Afganistan, Cyprus, Egypt, Grónsko, Chorvátsko, India, Tajvan, Ukrajina, USA... Vyše dve tisíc článkov vydal vo viac ako päťdesiatich periodikách na Slovensku aj v zahraničí. Literárne prezentácie absolvoval v dvadsiatich piatich krajinách Európy, Ázie a Severnej Ameriky. Získal spisovateľské štipendia a pobyty v USA, Poľsku, vo Švajčiarsku, v Srbsku, Grécku, Španielsku, Turecku... Besedy s našimi krajanmi absolvoval v ČR, Chorvátsku, Kanade, Maďarsku, Nórsku, Poľsku, Srbsku a vo Švédsku. Bol aj funkcionárom spisovateľských organizácií. Nikdy sa nebál prejaviť svoje kritické postoje aj za cenu toho, že ho viacerí potentáti rôznych politických režimov považujú za nepohodlného.

(rkh)

Spor o budovu Domu spisovateľov má morálne, ale aj finančné pozadie „Svedomie národa“ bez svedomia?

Roman KALISKÝ-HRONSKÝ – Foto: autor

„Keby vedenie spisovateľských organizácií nezbankrotovalo morálne, nemohli by sme my všetci ich pričinením zbankrotovať finančne,“ hovorí vedec a spisovateľ Gustáv Murín. Situácia okolo ekonomických prešľapov v súvislosti s Domom spisovateľov v Bratislave je zrkadlom stavu celej našej spoločnosti. Na úvod vysvetlíme, že AOSS je Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska, ktorá má budovu v správe aj preto, že jej to umožnila staršia organizácia Spolok spisovateľov Slovenska. Gustáv Murín o tom vie svoje, bol predsedom Slovenského centra PEN, čo je najväčšia celosvetová organizácia literátov zasadzujúcich sa za slobodu slova prejavu, bol aj členom Rady AOSS.

• Pripomeňme, že revolučné vedenie Ministerstva kultúry SR po nežnej revolúcii ešte v roku 1989 celú budovu na Laurinskej č. 2 v Bratislave, nazvanú Dom spisovateľov, darovalo literárnejmu spoločenstvu.

Tá budova bola pôvodne aj postavená pre služby literatúre. Sídliť tam redakcie vydavateľstva a literárnych časopisov, Klub spisovateľov a knižkupectvo. Neskorší prenájom na uvoľnených poschodiach pre komerčných záujemcov mal zachovať stály zdroj financovania spisovateľských aktivít „navěky“. Tie veki sa však skončili s funkcionárskymi dvojčatami Peter Juščák – Igor Hochel (AOSS) a Pavol Janík – Ján Tužinský (SSS).

• Doplníme, že AOSS (Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska) združuje šesť rôznych spisovateľských organizácií. SSS (Spolok slovenských spisovateľov) je samostatná organizácia.

Obe organizácie vlastnia budovu napoly a táto symbióza na prospech spolu asi šesťsto členov oboch združení fungovala dobre až do chvíle, keď sa podpredsedom AOSS stal Peter Juščák.

• Čo sa stalo?

Zvolenie Petra Juščáka do funkcie podpredsedu AOSS je základom pochybností o všetkom, čo sa udialo následne. Bol členom Slovenského centra PEN a z tejto organizácie musel odísť po tom, čo sme mali veľmi zlé skúsenosti s jeho finančnými nárokmi. V organizácii, ktorá je z princípu zameraná na dobrovoľníctvo, je taký prístup neakceptovateľný. Preto sme tiež vetovali možnosť jeho zvolenia do danej funkcie už v rokoch 2002 – 2004. Medzičasom sa jeho legitimita na takú voľbu ešte viac spochybnila, lebo sa stal predsedom fakticky (už približne desať rokov) nefungujúcej Obce spisovateľov. Byť predsedom takej potemkinovskej organizácie sa zdá byť na prvý pohľad bláznovstvom, ale len do chvíle, keď si uvedomíme, že „vdaka“ bizarnému fungovaniu Rady AOSS môže aj pseudofunkcionár plnohodnotne zasadať v danej Rade, poberať za to príslušné „sedné“, uchádzať sa a aj získať nakoniec post, kde sa rozhoduje o majetku celej organizácie. Ten podľa správy predošlého predsedu AOSS Jozefa Leikerta, predstavuje takmer 18 miliónov Sk, a samozrejme budovu s Klubom a predajňou. Do troch rokov z toho ostali len dlhy a hrozby exekúcie pre neplatené účty za energie.

• Nemal nad sebou šéfa?

Igor Hochel bol dlhoročným pokladníkom SC PEN a tú prácu

vykonával svedomito. V okamihu, keď sa stal predsedom AOSS, začal konať ako v hypnóze, ktorá ho viedla k podpisu všetkého, čo navrhol jeho podpredseda Juščák. Zdroj tej hypnózy možno vyplýval z nasledujúcich udalostí. Žiadne varovania, naliehavé výzvy podchytené aj v zápisniciach Rady AOSS, dokonca ani písomné upozornenia, že to povedie ku katastrofe, nepomáhali. Kuriozitou AOSS je, že nemá ako rozhodujúci orgán valné zhromaždenie, ale len Radu. Z toho si v rozhodujúcej fáze celej kauzy zobrali funkcionári SSS neblahý príklad. Scéna pre finančný bankrot celého spisovateľského spoločenstva bola pripravená.

• Kauza „Gorila“ sa stala na Slovensku synonymom masívneho rozkrádania nášho spoločného majetku. Zaznela aj v súvislosti s literátmi...

Štrnásteho marca 2013 sa sedem členov SSS obrátilo listom na predsedu Spolku a členov predstavenstva SSS s naliehavými otázkami týkajúcimi sa podozrivého nakladania s budovou na Laurinskej 2. Celú kauzu nazval prominentný signatár listu Jaroslav Rezník starší, bývalý predseda SSS, literárnou „Gorilou“. Odpoveďou funkcionárov bolo najskôr zaryté mlčanie, neskôr Informácia pre členov SSS uverejnená v Literárnom týždenníku, kde si jednotlivé vyjadrenia navzájom odporujú a neguje sa úloha členského zhromaždenia v závažných osudových krokoch SSS. Napokon sa začalo prenasledovanie proti nespokojencom popieraním ich členstva na základe nezaplatenia členských príspevkov, hoci ich viacerí v konkrétnom prípade išli uhradiť osobne na sekretariát SSS. Dňa 4. apríla 2013 sa už tridsať členov SSS obrátilo otvoreným listom na predsedu, tajomníka a predsedu kontrolnej komisie SSS s výzvou, aby vzhľadom na celú kauzu nekandidovali na najbližšom členskom zhromaždení do volených orgánov SSS.

• To sa týka Spolku. Vráťme sa však k Asociácii...

Treba povedať, že celá kauza sa začala na podnet jediného funkcionára AOSS, ktorý ako iniciátor všetkých ďalších krokov stál aj za tým, čo v LT č. 11 – 12/2013 nazvali „nezodpovedné hospodárenie a kriminogénne konanie AOSS“. Prečítal som dosť prípadov hospodárskej kriminality od roku 1989 a ako červená niť sa nimi ťahne osvedčený spôsob, ako možno štát, ale aj nejakú organizáciu pripraviť o peniaze. Volá sa to „vyvolané investície“ a ideálne sú napríklad rekonštrukcie.

• Takže stavebné aktivity?

V polovici roku 2010 som počul na chodbe kancelárie AOSS akýsi šepot. Múry zhrozene šepotali, že vraj sa v budove o dušu rekonštruje. Ale dozorný orgán AOSS o tom nič nevedel! Na najbližšej Rade som sa teda opýtal, čo to má znamenať, a na veľké naliehanie sme sa dozvedeli, že „sa rekonštruje“ tzv. domovnícky byt. O tom byte väčšina členov Rady ani nevedela, že existuje! Bez nášho vedomia (kdeže súhlasu) sa teda rekonštruovalo niečo, čo sme ani nevedeli, kde to je. Po poriadku: členom Rady AOSS bol zatajený cieľ rekonštrukcie. Nikdy sme sa oficiálne nezodvedeli, aká firma ten byt prerába, ani ako a kým bola vybraná. Nikdy sme sa tiež nezodvedeli, koľko tá rekonštrukcia stála.

• Čo sa dialo potom?

Podpredseda AOSS Peter Juščák zrejme v prvom šoku z toho, že sa o mŕňaní našich spoločných peňazí vôbec diskutuje, vyhlásil, že nás do toho nič nie je, lebo oni s Igorom Hochelom sú predsa „výkonní funkcionári“ a my sa máme baviť najmä o literatúre. Neskôr ten výrok poprel, ale správa sa naďalej podľa neho. Samozrejme, taká sprostosť sa nedala obhájiť. Ani Hochel na tom netrval a len lalotal, že „oni to mysleli dobre“. No, o tom nikto nepochyboval. Otázka bola, pre koho to tak dobre mysleli? Nikdy si nevyptali súhlas s danou rekonštrukciou a dokončili ju na vlastnú päsť. Keď sme za SC PEN presadili limit, do akej výšky mohli o našich spoločných peniazoch rozhodovať bez predbežného súhlasu Rady AOSS, obišli to tým, že ho prekročili vďaka SSS. Ich arogancia a ignorancia elementárnych zásad slušného hospodárenia s cudzími prostriedkami nemala hraníc. Stále totiž ešte „nepreinvestovali“ dost. Ešte stále mala AOSS na konte milióny, ktoré kohosi srbeli.

• To zapácha osobnými záujmami...

Mimochodom, v to leto, keď sa robila rekonštrukcia „domovníckeho bytu“, sa mi predseda AOSS osobne postážoval, že nebyvajú doma, lebo aj ich súkromný byt sa kompletne rekonštruje. Asi tým chcel povedať, že prebieha pandémia rekonštrukcií... Okolo tej prvej „vyvolanej investície“ bol taký rozruch až škandál, že Igor Hochel vyhlásil, že sa už nebude uchádzať o funkciu predsedu AOSS. Ale do volieb, ktoré následne s oneskorením prebehli (napriek námitkam, že zástupcovia Obce spisovateľov by tam vôbec nemali nielen kandidovať, ale ani voliť, keďže existencia organizácie je pochybná), sa otriasol nielen on. Časť členov Rady AOSS otrnulo a tandem Hochel – Juščák sa za ich pomoci znovu samozvolil aj vlastnými hlasmi! Tým akoby si len potvrdili, že možné už je aj nemožné...

• Čo ďalšie nemožné nasledovalo?

S jedlom rastie chuť. Po domovníckom byte prišla rekonštrukcia tretieho poschodia budovy už za podstatne väčšie, ale stále nejasné peniaze. Osvedčený scenár doplnil len o folklórnu vložku, že si túto investíciu nechali „ad hoc“ (teda bez relevantných písomných podkladov) odhlasovať Radou. Nebol som pri tom hlasovaní (možno práve preto sa hlasovalo) a nechápem, ako si to mohol niekto zobrať pri plnom

vedomí na svedomie. Ale nikdy, zásadne nikdy sme nedostali nič na papieri. Pozoruhodné je, že to bolo čudné aj Branislavovi Hochelovi, ale medzi nami nie príliš. Až tak veľmi z kože neskákal, keď sme opakovane odhlasovali, že Juščák musí predložiť podrobnú finančnú správu na papieri a opakovane sa tak nestalo. Branislav Hochel zažblnkal nejaké protesty a praktiky veselo pokračovali ďalej. Jeho brat Igor Hochel, predseda AOSS, bol, čuduj sa svet, ticho. Maďarský člen Rady sa po zistení, že opäť ignorovali naše výzvy na predloženie písomných dokladov, odmietol na danom sedení Rady zúčastniť a odišiel.

• Bola tam vraj aj nejaká sprenevera...

Čo „nepreinvestovali“ naši podarení funkcionári, spreneverila účtovníčka, ktorú si sami priviedli a nekontrolovali. Je to prosté. Postrehla, že financovanie je vedome netransparentné a zahmlievané. Mimochodom, jeden z dlhoročných členov Rady mi na moju ikstú výzvu, že sa podozrivo nakladá s našimi financiami, napísal, aby som ho s tým nezaťažoval, lebo on má slabé srdce. Ale jeho slabé srdce mu nebránilo, aby bez reptania podporil v hlasovaní čokoľvek, čo si tí šibali zmysleli na odsypanie z kedysi plného mešca. Nakoniec nás takto za tri roky dostali do bankrotu. Neplatili za energie, dvakrát hrozila exekúcia. Ale našli riešenie!

• Aké?

Riešením je odovzdanie celej budovy do rúk akýchsi investorov, a to takou nevýhodnou zmluvou, že je im tá budova fakticky vydaná napospas. Protesty SC PEN, ale aj právnikov či kohokoľvek s dobrým úmyslom ignorovali. Myslím si, že pôvodný výraz mena Igor bol Ignor. A Ignor podpísal prakticky čokoľvek, s čím jeho zástupca prišiel.

• A čo Spolok slovenských spisovateľov?

Hochel s Juščákom bez vedomia (nieto ešte súhlasu) Rady AOSS vyplatili 32 tisíc eur vedeniu SSS za rok 2010 a za rok 2011 zasa 28 tisíc eur, hoci vtedy už neboli zisky z budovy žiadne! Podľa vzájomnej dohody teda SSS nemalo dostať žiadny „podiel na zisku“, keďže zisk nebol. Ale vedenie AOSS konalo tak, že by si niekto mohol myslieť, že týmto skúšajú svojich najbližších funkcionárskych kolegov umlčať. A tí aj boli ticho... Dokonca si vari zobrali príklad z neodvolateľnosti Rady AOSS členstvom AOSS a predžili si mandát o rok bez súhlasu či dokonca vedomia členského zhromaždenia. Sami v LT č. 11 – 12/2013 napísali, že tak konali preto, aby „mohli kompetentne konať do vyriešenia vzniknutej situácie“.

• Aká je z toho cesta k záchrane majetku?

Vedenie AOSS konalo napriek opakovaným protestom niektorých členských organizácií a dokonca závažných rozhodnutí celej Rady AOSS tak, že zmizli všetky naše spoločné prostriedky, zadžili pôvodne prosperujúcu a finančne zabezpečenú organizáciu. Pripravili nás očividne nevýhodnou zmluvou aj o jediný pravidelný zdroj príjmu, teda o budovu. K rovnakému výsledku dospelo vedenie SSS, takisto s veľmi pochybnou predĺženým mandátom. Oboje je však šancou spochybniť nimi podpísané zmluvy a zvrátiť neslýchané ožobráčenie celej spisovateľskej spolplosti niektorými jednotlivcami. Prvé trestné oznámenie bolo na môj podnet schválené valným zhromaždením SC PEN a následne podané v polovici roku 2012. Zjavne to však určité osoby od ich konania neodradilo... Uvidíme, ako sa to vyvinie. Členské základne spisovateľských organizácií, literáti bez členstva v organizáciách i čitatelia slovenskej literatúry majú právo vedieť, čo bude ďalej.

Kam sme sa to nechtiac dopracovali, alebo príbehy z dnešnej Slovenskej republiky

Náš národ si zaslúži poznať vlastné dejiny

Anton HRNKO – Karikatúra: Peter GOSSÁNYI

Rok 1992 nebol ľahký. Slovensko nezadržateľne smerovalo k národnej a štátnej zvrchovanosti. Nie všetci sa však s tým zmierili. Významná časť slovenskej humanitnej inteligencie a najmä novinárskej obce sa postavila zúriivo proti. Jeden novinár odpor proti osamostatňovaniu Slovenska prejavil aj tým, že sa nechal zaradiť na kandidátsku listinu Strany maďarskej koalície, ktorej značná časť predstaviteľov vždy mala problémy s lojalitou voči Slovenskej republike a jej územnej celistvosti.

Čas bežal. Prednedávnom sme oslavovali 20. výročie samostatnej a suverénnej republiky. Ukázalo sa, že Slovensko sa dokázalo nielen udržať, ale aj primerane prosperovať. Dnes je rešpektovaným členom medzinárodného spoločenstva a ekonomicky napredujúcim štátom, ktorý úspešne dobieha západného suseda, čo bolo v predchádzajúcom postavení prakticky nemožné. A čo náš novinár J. Hrabko? Predchádzajúca vláda po vyčistení Slovenského rozhlasu a po etablovaní pani riaditeľky, ktorá si z koncesionárskych poplatkov urobila osobnú zlatú baňu, umožnila poblúdenie, aby si v médiu, ktoré je platené daňovými poplatníkmi, „zriadil“ vlastnú reláciu. Nič proti, každý by mal dostať šancu. Človek by však od niekoho, kto takýmto spôsobom prejavil svoj vzťah k vlasti, čakal aspoň: Prepáčte, mylil som sa. Ale kdeže! Pánko ďalej spochybňoval slovenský národ a slovenskú štátnosť a do relácie si pozýval takmer výlučne tých, čo dodnes neprežili 1. január 1993. Vrcholom bolo, keď v relácii 1. februára 2013 pomenovali tých, čo sa zaslúžili o štátnosť „preskočvatristami“. Kam sme sa to, preboha, dopracovali, keď za peniaze tých, ktorí sa za vznik republiky nasadzovali a vlasti si vážia, mohol poblúdenec urážať zakladateľov štátu? Našťastie už zo Slovenského rozhlasu odišiel, samozrejme s bubnovaním o neslobode a cenzúre.

ILÚZIE A VEDA

Začiatkom 80. rokov minulého storočia zrušili v Slovenskej akadémii vied Ústav dejín európskych socialistických krajín (Údesk) a včlenili ho do Historického ústavu SAV. Spomínaný ústav bol ideologickým pracoviskom, kde zamestnanci podľa požiadaviek ÚV KSS vytvárali ilúziu internacionálneho priateľstva v rámci socialistického tábora. Medzi pracovníkmi Údesk-u bol aj D. Kováč, pisateľ rozprávok a kritik nemeckého imperializmu. Slovenské dejiny boli pre neho vzdialené ako dejiny Madagaskaru alebo inej exotické krajiny. Onedlho po príchode do Historického ústavu SAV sa pochytil s predsedom Základnej organizácie KSS na pracovisku. My mladí či členovia strany alebo nestraniční sme sa postavili na jeho obranu, lebo útoky predsedu strany sme chápali ako pokračovanie normalizačtorskej politiky a nechceli sme s ňou mať nič spoločné. Chceli sme ro-

biť vedu, nezaujímali nás staré spory. Ak má niekto problémy – tvrdili sme – nech si to vedecky vydiskutuje a nech nepoužíva stranické metódy, ktoré nám boli odporne. Aj s našou podporou spomínané útoky prežil a hneď po zmene v roku 1989 sme ho zvolili za riaditeľa Historického ústavu. A nestačili sme sa čudovať! Človek, ktorý nikdy slovenské dejiny poriadne neštudoval, ktorý im nerozumel a ani sa o to neusiloval, sa z noci na ráno stal najväčší odborník na ich posudzovanie z pozície „politické korektnosti“. Ako jeden historik vtipne poznamenal, nestal sa slovenským historikom, ale modlou slovenskej historiografie. Z pozície „arbitra elegantiarum“ posudzuje, čo je v slovenskej historiografii platné a čo platné nemôže byť, o čom sa smie písať a o čom sa nesmie písať atď., atď. Z jeho úst sa dozvedáme – hoci neprečítal asi ani jeden dokument a nenapísal o veci ani čiarku – kto bol Svätopluk, prečo nebol kráľ, prečo Slováci nemali predkov, ba že vlastne ani neexistovali, lebo boli len Spišiáci, Liptáci, Oravci atď. Hoci o problematike písania historických mien nemá ani šajnu a ani sa nesnažil prečítať kilogramy príslušných odborných štúdií, presne vie, ako by to malo byť (samozrejme po maďarsky)...

Aj keď 90 percent slovenských historikov má na národnú históriu iný názor, ako prezentuje D. Kováč, pre tlač v cudzích rukách je jeho názor ten, ktorý je jediný prípustný. Naposledy sa vyjadril k tomu, čo má, čo nemá a čo nesmie robiť Ústav pamäti národa. Nepamätám si, žeby niekedy mimo plánu hlavných úloh (to bol však vládny program) ÚV KSS nariadil Historickému ústavu, čo má robiť, resp. čo majú alebo nemajú historici skúmať. Kam sme sa to dopracovali?

NOVÝ KÁDER

Písal sa 16. november 1989. V Historickom ústave SAV zasadala Základná organizácia KSS. Okrem iného bolo na programe aj prijímanie nového člena strany. O túto poctu sa v predvečer pádu komunizmu usiloval mladý „štréber“ R. Holec. To, že bol čechoslovakista, sme vedeli, ale že sa z neho vykluje aj maďarón, sa nám ani nesnívalo. Keď sa začali revolučné zmeny po 17. novembri 1989, všetci sme ich nadšene privítali bez ohľadu na to, kto bol alebo nebol v KSS. Len

jedna osoba okrem skalných stúpcov marxizmu-leninizmu a bývalých normalizátorov sa správala ináč. Novoprijatý komunista šíril okolo seba oheň a síru, nadával nám do zradcov a zapredancov a vyhrážal sa nám príkladnými trestami. Jeho poblúdenie však trvalo len krátko. Už v marci 1990 bol zorientovaný a vedel, proti čomu má vystupovať – proti emancipácii slovenskej historickej vedy od českej a proti výkladu histórie zo slovenského pohľadu. A treba povedať, že to bola a ako sa zdá na Slovensku stále je činnosť, s ktorou sa dá užiť i pri ktorej sa možno stať aj profesorom na prvej slovenskej univerzite. Aj on, aj keď spracovával hospodárske dejiny za dualizmu a o Svätoplukovi nenapísal ani riadok, je pre noviny typu Sme, ale dokonca aj pre Pravdu autorita, ktorá si dovoľí a má odvahu polemizovať s názorom prof. M. Kučeru alebo prof. R. Marsinu či mnohých ďalších renomovaných slovenských historikov. A navyše, s touto biografiou si dovoľuje druhých historikov kádrovať, že boli komunisti, že pracovali v takom alebo onakom pracovisku. V akom štáte na svete sa za peniaze daňových poplatníkov dá získať profesúra „vedeckou“ prácou spochybňujúcou históriu národa a obhajujúcou politiku bývalých utláčateľov? Kam sme sa to dopracovali?

OD BARIÉRY K BARIÉRAM

Osemdesiate roky minulého storočia boli obdobím, keď komunistický režim už strácal boľševickú údernosť a nestihal kontrolovať všetky oblasti života. Preto sa sústredil na tie podstatné a menej dôležité sledoval len veľmi povrchno. V historickej vede sa opäť dalo slobodnejšie bádavať a postupne sa obnovoval aj slovenský národný pohľad na minulé dejiny, ktoré sa predtým mohli vysvetľovať len z pozície „marxistického“ čechoslovakizmu. Historici sa slobodnejšie vyjadrovali aj k háklivejším otázkam, ako bol trebárs režim prvej Slovenskej republiky. Už nebolo treba používať hanlivé prívlastky ako tzv., klérofašistický štát a podobne. Vznikali diela, ktoré vedeckou metódou, nie prokurátorskou-sudcovskou slovníkom a metódami päťdesiatych rokov analyzovali podmienky na Slovensku v rokoch vojny, zástoje jednotlivých činiteľov atď. Od zmien z roku 1989 sme očakávali, že odstránia všetky bariéry skúmania a už nijaká uniformovaná

ideológia nebude brániť slobodnej vedeckej práci. Z podnetu SNR bola v lete v roku 1990 konferencia o J. Tisovi, na ktorej sa stretli tak bývalí marxistickí, ako aj exiloví historici, aby slobodne diskutovali o problematike. Od roku 1989 to bolo jediné takéto podujatie, na ktorom sa sine ira et studio hovorilo o období druhej svetovej vojny bez ideologickej predpojatosti. Dokonca aj dnešní strážcovia politickej korektnosti boli ochotní načúvať argumenty druhej strany. Žiaľ, nič také sa už nezopakovalo. Vývin po roku 1989 ukázal, že Slováci nechcú opakovať chyby minulosti, ale v demokratických podmienkach si chcú založiť vlastnú, suverénnu štátnosť. A tento program sa vymedzil tak proti pražskému centralizmu, ako aj izolacionistickému nacionalizmu. Samozrejme, demokratický program smerujúci k slovenskej štátnosti bol trňom v oku všetkým jeho nepriateľom. Preto mu bolo treba nasaadiť psiu hlavu. Darom bude F. Gál označovať zakladateľov modernej slovenskej štátnosti prívlastkami nehodiacimi sa do slušných úst, ale bol to práve on, ktorý po tom, čo sa zjavila myšlienka samostatnej slovenskej štátnosti, prvý vyhľadol zo seba: „To by bolo strašné!“ A hneď ju začal aj predpajať spájať s koncentrákmi a holokaustom. Ako keby Slováci boli nejaké obludy, ktoré musia byť priviazané na reťazi, lebo ak by sa jej zbavili, určite by rozpúťali najväčší armagedon v dejinách ľudstva. Otvrdy neboli možné akékoľvek pokusy o objektívny pohľad na roky prvej Slovenskej republiky, lebo nepriatelia slobodnej samostatnosti práve týmto obdobím mlátili Slovákov ako kladivom. Cieľ bol jasný: znemožniť slovenskú samostatnú štátnosť historicky. Nakoniec mal človek dojem, že nie Hitler, ale Slováci rozpúťali druhú svetovú vojnu, nie Hitler, ale Slováci vymysleli aj boli strojčami holokaustu... Niekedy sa mi vidí, že sa opakuje scenár z 50. rokov, keď sa rozpúťal ďalší boj proti „slovenským buržoáznym nacionalistom“. Kam sme sa to dopracovali?

SPRAVODLIVÝ MEDII KRVILAČNÝMI

Keď sú vášnivé spory o minulosť, nejde v prvom rade o minulosť, ale o súčasnosť a budúcnosť. To, že dnes o slovenských dejinách hovoria na verejnosti okrajoví historici z pozície ako neprajníci slovenskej suverenity, že sa všetkých objektívnych historikov usilujú zastrážiť a ukričať novinári z denníkov ako SME, Nový čas a pod., ktoré bohvie komu slúžia..., preto treba dať do súvislosti s oslavou horthyovského špióna, iridentistu a fašistu J. Esterházyho v tých istých periodikách ako jediného spravodlivého medzi „krvilačnými Slovákmi“. To vôbec nie je náhoda. Ak si dakto myslí, že týmto pánom ide o pravdivý výklad slovenských dejín, je na hrubom omyle. Ide im predovšetkým o morálnu diskreditáciu Slovákov ako národa, o to, aby sa cítili byť vlastnými dejinami znečistení. Ide im o to, aby zo Slovákov stvorili bezdejinnú masu bez vlastnej kolektívnej vôle. Práve preto im prekáža slobodný, bezpredsudkový pohľad na slovenské dejiny, preto akýkoľvek názor vybočujúci z ich fixnej predstavy historicky bezvedomého Slováka pranierujú div nie ako zločin. Je tragické a sebabičujúce, že sa to deje za naše peniaze, na ústavoch a inštitúciách platených z našich daní. Naďalej sa ukazuje, tak ako to bolo za Uhorska alebo za Česko-Slovenska, že sa u nás viac vypláca byť v žolde a kydať na slovenský národ, ako preň pracovať.

Kde sú myšlienky z roku 1989, ktoré žiadali slobodu vedeckého bádania? Ako je možné, že si nejaká menšina uzurpuje právo druhým brániť slobodne interpretovať naše dejiny. Ako je

možné, že niekto má tú drzosť vyžadovať ako v 50. rokoch unifikovaný názor na našu minulosť? Ak potrebujeme obraz o slovenských dejinách, aký vyprodukuje nejaký „perohryz“ v SME, na čo sú nám draho platení historici? Kam sme sa to dopracovali?

VELKÝ ODKRÝVAČ

V každej spoločnosti sú ľudia, ktorí si za životný cieľ v mene ideologickej čistoty stanovia prenasledovanie ináč zmýšľajúcich, inak konajúcich, skutočných alebo domnelých nepriateľov vlastnej predstavy o svete. Savonarola, Fouché, Dzeržinskij... Dejiny sú plné podobných existencií, ktoré si oslobodenie spod útlaku nepredstavujú ako oslobodenie celej spoločnosti, ale ako vlastnú slobodu prenasledovať druhých. Nie sice takého rozmeru ako menovaní, ale aj na Slovensku sa nám pritrafila podobná existencia. Keď sa ju nevyplácalo udržiavať v aktívnej politike, lebo odpudzovala voličov, zriadili jej na to sinekúru s vysokým platom a možnosťou si privyrobit' napríklad 2 milióny českých korún. Lenže Stvoriteľ veci zariadil ináč. Povolal si ho k sebe a sinekúra zostala prázdna. Avšak napriek tomu sa zapísal do dejín ľudstva jedným nepopierateľným prvenstvom. Za celých päťtisíc rokov existencie štátu bol prvý a možno aj posledný, ktorý rozkryl spravodajskú službu vlastného štátu a zverejnil jej štruktúry, spôsoby činnosti i mená jej spravodajcov. Ako hovorí Česi: Cesty Páně jsou nevyšpýtatelný. Na čelo Úradu zriadeného ako sinekúra, poprípade ako nástroj škandalizácie a vydierania politických odporcov, sa dostal človek, ktorý – keď už bral plat – usiloval sa aj niečo konkrétne urobiť. Za roky šéfovania vytvoril pracovisko, ktoré bolo skutočne hodné svojho mena. Začali sa štuďovať pramene a dostavili sa aj výsledky, ktoré nepasovali do obrazu „morálne nehodného Slovenska“. Samozrejme, pravda oči kole, tak sa opäť rozpúťali kampane dedičov (niekedy aj priamych) lovcov na buržoázných nacionalistov z 50. rokov. V ich podaní publikovanie historického prameňa, objektívnej vedeckej štúdie je propagovanie alebo dokonca oslavovanie prvej Slovenskej republiky, jej predstaviteľov atď., atď. Nie, pravda nikdy nie je oslavou. Pravda je vždy len pravdou! Ak sa niekto mylí, treba mu to vyvrátiť vedeckou diskusiou – a nie pohonom v tlači ako v blahej pamäti za Bacilka, Urváka a podobných. Kam sme sa to dopracovali?

PRAVDA A ZÁUJMY

Politická moc nemá suplovať historikov. Preto sa aj čudujem niektorým poslancom, že sa do takýchto diskusií dali zatiahnuť. Je však psou povinnosťou politikov v demokratických pomeroch strážiť slobodu vedeckého bádania. Nie sú večné pravdy! Sú len večné záujmy! Záujmom slovenského národa a občanov Slovenskej republiky je aj poznanie vlastných dejín. Nech pracujú všetci – Kováč aj Vnuk, Holec aj Mrva, Kamenec aj Đurica... Len nech, preboha, medzi sebou diskutujú, nie však prostredníctvom politikov či ako aktéri politických kampaní a sprostredkovane cez novinárov. Tadiaľto cesta k poznaniu nevedie! Preto by sa aj ÚPN mal zmeniť na vedecko-výskumné centrum, jeho riaditeľ by mal mať primeraný plat k ostatným riaditeľom rovnakých inštitúcií. A správna rada, ktorá je do neba volajúcou sinekúrou pre nič nerobiaciach (nefachčenkoch), by sa mala zmeniť na vedeckú radu. A treba pracovať! Vedecky! Národ si zaslúži poznať vlastné dejiny, nie „výpotky“ polovzdelených novinárskych propagandistov. Je to skrátka proti elementárnym záujmom národa, ak sa slovenské dejiny difamujú, prekrúcajú a takýmto prekrútenými dejinami sa následne národ bičuje! Už dvadsať rokov tu panuje nenormálna situácia, že správcovia verejnoprávnych médií neprípúšťajú do programov slobodnú diskusiu o našich národných dejinách. Čoho sa boja? Respektíve, kto má z takejto slobodnej diskusie strach? Ako keby to, že sa Slováci zaujímajú o vlastné dejiny, bol prejav nejakého temného zámeru. Nežijeme predsa v stredoveku!

Skutočnosti o veľkej vojne, na ktoré by sme nemali zabudnúť

Slovensko nebolo len slamkou v požiari

Ján ČOMAJ - Foto: Emil SEMANCO

Obe svetové vojny sa udiali v jednom storočí, dokonca v rozpätí približne tridsiatich rokov, obe boli pokusom o novú deľbu sveta, kolónií, satelitov a sfér vplyvu, a tá druhá bola aj výsledkom nevyhnutného stretu dvoch kvázi socialistických ideí – boľševickej v obrovskom Rusku a národnosocialistickej v Nemecku. Predchádzal im pakt o neútočení medzi oboma hegemonmi konfliktu, ktorý ani jedna strana nebrala vážne.

Údolie smrti pri Nižnej Pisanej.

Nemci Stalina predbehli. Ruský historik Nekrasov to dokazuje na množstve konkrétností: postavenie vojsk Červenej armády pred vypuknutím vojny, ich vybavenie a stratégia boli útočné, nie obranné. Predpolia neboli zamínované. Prepadové letectvo bolo blízko predných línií – preto aj veľkú časť z neho Nemci zlikvidovali ešte na zemi.

TEMPO AGRESIE

Udalosti na začiatku vojny mali rýchly spád. Pätnásteho marca 1939 Nemci obsadili Čechy a Moravu, 23. augusta 1939 ministri zahraničných vecí Nemecka a ZSSR Ribbentrop a Molotov podpísali pakt o neútočení a už 1. septembra Nemci zaútočili na Poľsko z jednej strany a o niekoľko dní sovietske vojská zo strany druhej okupovali celé východné územie Poľska. Tridsiateho novembra vtrhla Červená armáda do Fínska a koncom júna 1940 do Rumunska (Besarábie a Bukoviny). Začiatkom apríla 1940 Nemci prepádli Dánsko a Nórsko, v júni Belgicko a Holandsko, 22. júna kapitulovalo Francúzsko – stačilo sa brániť sotva šesť týždňov. Požiar sa rozohrel. V marci 1941 obsadili Nemci Bulharsko, v apríli Juhosláviu a Grécko, 22. júna napadli Sovietsky zväz...

Západné mocnosti štyri roky odkladali otvorenie druhého frontu. V severnej Afrike a na Blízkom východe boli v akcii od začiatku požiariu – bránili si ropné zdroje, sovietskej armáde pomáhali technicky (dodávali najmä motorové vozidlá, aj mobilné časti zbraňových systémov), inak čakali, kým sa dvaja najväčší hráči nevyčerpajú navzájom, aby zasiahli do bojov s čo najmenšími rizikami.

NA VÝCHODE ŤAŽISKO

Na sovietsko-nemeckom fronte nesporne ležalo ťažisko vojny. Dôkazom toho sú aj štatistické údaje o počte nemeckých divízií zapojených do bojových akcií na jednotlivých frontoch (z amerických zdrojov):

mája 1942 disponovali Nemci takmer 240 divíziami. Z toho na sovietsko-nemeckom fronte bojovalo 182 nemeckých divízií, teda asi tri štvrtiny bojjaschopnej nemeckej armády, v lete 1943 186 divízií z 297 a v lete 1944 201 divízií z 318 – teda vždy približne dve tretiny nemeckej armády. Ak by sme k tomu prirátali aj útvary spojencov Nemecka, pomer by bol pre východný front ešte výraznejší. Väčší bol nepomer v dĺžke frontov. Sovietsko-nemecký front mal v rokoch 1941 – 1945 dĺžku tisíc až šesťtisíc kilometrov, severoafrický tristo až tris-

topäťdesiat, taliansky tristo až šesťsto a front v západnej Európe dosahoval dĺžku najviac osemsto kilometrov.

POL ROKA PALBY

Ak rátame, že postup sovietskych vojsk od Stalingradu po Berlín trval približne dva roky a z toho prechod frontu od Dukly cez územie Slovenska takmer sedem mesiacov, pochopíme, ako sa Nemci v tomto priestore urputne bránili a ako im v tom pomáhal náš členitý terén. Od konca septembra, keď sa začali operácie vo Východných Karpatoch, do konca apríla, keď Nemci ustúpili z nášho územia, porazila sovietska armáda za pomoci rumunských vojsk a 1. československého armádneho zboru na Dukle a na všetkých bojiskách súvisiacich so Slovenskom stotridsaťsedem nemeckých divízií, zajala milión dvestotisíc vojakov, získala takmer dvadsaťtisíc diel a mínometov, vyše tritisíc tankov a 1 900 lietadiel a sama na našom území stratila približne 140 000 bojovníkov, rumunská armáda mala na našom území 44 000 mŕtvych a ranených.

KYSUCE AKO POSLEDNÉ

Jar prichádza na Kysuce pomaly. Aj koniec vojny sem prišiel o tri týždne neskôr ako v Bratislave. Nemci región opustili ako úplne posledný zo všetkých kútov Slovenska. Pritom Kysuce boli prvé, kam vkročili nemecké vojská, keď začali okupovať Slovensko a vytláčať povstaleckú armádu a partizánov z oslobodeného územia – do Čadce vtrhli už o pol štvrté ráno 30. augusta 1944. A o týždeň mobilizovali miestne obyvateľstvo na výstavbu mohutného obranného polkruhu okolo Sliezska a Ostravy. Časť tohto valu vznikala v Poľsku, časť na severnej Morave, časť na Kysuciach. Nemci totiž zo všetkých síl mienili brániť sliezsku energetickú a oceliarsku základňu. Nepripúšťali si, že už na to nemajú sil. Napokon, nebudovali opevnenia vlastnými rukami, ale nahnali na to domáce obyvateľstvo.

Na Kysuciach tento val viedol od Jablunkovského priesmyku k Čadci a údolím rieky Kysuca po Váh. Začali ho budovať 8. septembra 1944. Úrad práce v Čadci vydal vyhlášku, ktorá visela na všetkých verejne navštevovaných miestach v okrese. Oznamovala povinnú účasť pri kopaní protitankových zátarás, prekážok pre mobilné vojská a streleckých zákopov. Bola to tvrdá robotá vyhlásiť mnohokilometrové, dostatočne široké a hlboké priekopy v kamenitej kysuckej zemi, ktorá tých ľudí napriek svojej skúpos-

ti živila. Museli. Povinnosť sa týkala všetkých mužov a žien od šestnást do šesťdesiat rokov, ktorí nepracovali v podniku dôležitom pre obranu štátu. Nesplnenie povinnosti sa trestalo podľa stanného práva – zastrelením.

KRVAVÝ ODCHOD

Skôr ako zákopy dokončili, skončila sa vojna aj na Kysuciach. Krvavo. Nemecká jednotka 20. apríla prepádla osadu Semeteš. Dvadsaťjeden mužov po krutom mučení nacisti zavraždili ako úplne zbytočné obete nezmyselnej vojny. Posledný výkrik vojnových hrôz vo chvíli, keď už celé Slovensko dýchalo mierový vzduch. O desať dní Hitler spáchal samovraždu.

POSUNUTÝ DEŇ

V dňoch 16. apríla až 8. mája 1945 vojská 1. a 2. bieloruského a 1. ukrajinského frontu uskutočnili Berlínsku operáciu, dobyli hlavné mesto Nemeckej ríše, vztýčili sovietsku zástavu nad Ríšskym snemom a prinútili tak nemeckú generalitu ku kapitulácii. V neskorých večerných hodinách 8. mája predstavitelia hlavného velenia nemeckých armád podpísali Akt o bezpodmienečnej kapitulácii. V Moskve už bolo niekoľko minút po polnoci – v ZSSR sa preto Deň víťazstva oslavoval 9. mája. My sme sa ako poslušný satelit prispôbili a oslavovali sme o deň neskôr ako zvyšok sveta – až do roku 1989. Zvyšky nemeckých vojsk na území Prahy a na niektorých ďalších miestach v Česku zlikvidovali až 11. mája 1945.

KONEČNE KONIEC

Ešte niekoľko dní stále však pokračovali boje o vtedajšiu Juhosláviu – skončili sa v polovici mája. A ešte zúrila krutá vojna na Ďalekom východe a v Tichomorí. Šiesteho augusta USA zvrhli prvú atómovú bombu na Hirošimu, o dva dni vyhlásil Japonsko vojnu aj Sovietsky zväz a 9. mája Američania zvrhli druhú atómovú bombu na Nagasaki. V dňoch 18. augusta až 1. septembra sovietske vojnové lode a paradesantné jednotky uskutočnili rýchlu výsadkovú operáciu v oblasti Kurilských ostrovov, obsadili Port Artur a Darjan, naznačili útok na hlavné japonské ostrovy a navyše Sovietsky zväz podpísal zmluvu o priateľstve s Čínou – Japonsku hrozilo, že proti sebe nebudú mať len USA, ale aj ZSSR a Čínu – to všetko s atómovou bombou bolo už aj na nich priveľa – 2. septembra 1945 konečne kapitulovali. Druhá svetová vojna sa až vtedy skončila.

AKTUÁLNE

Diplomatické posty odjakživa vzbudzujú záujem i závisť verejnosti. Jednak pre ich spoločenskú prestíž a jednak pre nadpriemerne honorovanú činnosť. Byť v diplomatickej službe znamená oddať všetky schopnosti dobrej reprezentácii štátu. Na stránkach ministerstva zahraničných vecí je takmer nemožné nájsť voľné miesta do diplomacie, aj keď sa objavujú informácie o úspešne vykonaných výberových konaniach na obsadenie zahraničných misii. Žeby klientelizmus? Na malom Slovensku to vari ani inak nemôže byť.

Mimovládny sektor zaujal pozíciu tieňovej vlády

Dobré posty pre vyvolencov

Eva ZELENAYOVÁ

Rok 1998 sa pre slovenských vlastencov stal rokom kataklizmy. Nastupujúca moc ich vyhnala zo všetkých štátom platených pozícií. Súčasný premiér by si to mohol pamätať, veď bol súčasťou tohto koalícieho pravo-lavého zoskupenia. Na svojich miestach nezostali ani upratovačky. Verejnoprávna televízia bola deratizovaná, ministerstvo zahraničných vecí ponúkalo bývalým veľvyslancom posty, ako napríklad stolár. Pravica posilnená stranou SDL sa doširoka vysmiala národniarom a vyhnala ich buď do súkromného sektoru, alebo za hranice republiky. Zastavila i výstavbu diaľnic, nehľadiac na obrovské národnohospodárske škody, len aby „vyčistila“ priestor od mečiarovcov. Stranu demokratickej ľavice to napokon existencne zruinovalo, až ju pohltil Ficov Smer. Tí, čo štát nechceli, ovládli všetky strategické pozície v krajine a postarali sa o to, aby neprežila nijaká národne orientovaná strana.

STÁLE TÍ ISTÍ

Víťazstvo pravice v mediálnom priestore sa najvypuklejšie prejavuje v publicistických reláciách, v ktorých vystupujú tí istí protagonisti napriek odchodu moderátora Juraja Hrabka z rozhlasovej relácie Z prvej ruky. Jednoducho: moderátor odišiel, ale dramaturg zostal... Tí, čo dostávajú príležitosť, si pokojne môžu hovoriť partička. A s istotou sa dá povedať, že žiadne meno z tejto partičky sa nevykryje pod petíciou Za zvrchovanosť Slovenska alebo pod iným, pre Slovákov dôležitým dokumentom.

Po ostatných voľbách prevzala nová vláda najmä výberom hovorcov a šéfov tlačových odborov. Uplatnili sa predovšetkým „markizáci“ i hovorcovia z čias Radičovej vlády. Dokonca premiér Fico si vybral bývalú hovorkyňu primátora Bratislavy Andreja Ďurkovského, tiež hovorkyňu ministra životného prostredia v ostatnej pravicovej vláde, Beatrice Hudákovú. Na Ministerstve obrany SR post riaditeľa Komunikačného a tlačového odboru obsadil Peter Susko, známy z televízie Markiza, rozhlasu Twist, ale ešte viac ako šéfredaktor panského magazínu Playboy. Neuplynul ani rok a tento kozmopolita (alebo internacionalista?) sa stal riaditeľom tlačového odboru Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR!

NOMINÁCIE S OTÁZNIKMI

Nedávno SNN uverejnili článok, v ktorom vyjadrili počudovanie nad nomináciou šéfa Slovenského inštitútu v Prahe Ladislavom Snopkom, ktorému vznik Slovenskej republiky spôsobil azda psychickú traumu. Jednoznačne bol na strane tých, ktorí rozdelenie štátu odsudzovali a trvali na pokračovaní spoločného štátu s Čechmi. Na článok sa ozvala čitatelka a pripomenula, že vo svetle Snopka jeho predchodca Vlado Valovič vyznieva priam „hviezdne“, no o inštitút sa tiež takmer nezaujímal. V zaradení diplomata dirigoval orchester v takých programoch ako Let's Dance, Super Star a iné, takže sa často stávalo, že podujatia Slovenského inštitútu za prítomnosti približne dvadsiatich návštevníkov otvárala pani z knižnice, ba aj vrátnik. Riaditeľ nemal čas. Podľa našej čitatelky Valovič je pracovníkom rezortu diplo-

macie a usiluje sa získať späť bývalú pozíciu riaditeľa SI v Prahe, čo by mu zrejme nesmierne vyhovovalo, pretože sa stal šéfdirigentom orchestra Českého rozhlasu.

Reakcia čitatelky upriamila našu pozornosť na slovenské inštitúty v zahraničí najmä po medializovaných informáciách, že šéfkou Slovenského inštitútu vo Viedni sa má stať moderátorka RTVS Alena Heribanová. Podľa Petra Suska ako zamestnankyňa ministerstva diplomacie úspešne absolvovala výberové konanie na obsadenie postu riaditeľky a pripravuje sa na vyslanie do Rakúska. Rovnako verejnosti známe meno zaznieva pri zmienke Slovenského inštitútu v Ríme, kde sa ráta s Petrom Dvorským. Síce ešte sa neuskutočnilo výberové konanie, ale Dvorský je už teraz jasný favorit. Nejde o to, žeby Heribanová či Dvorský neboli vhodní kandidáti, ide skôr o to, že tak ako Valovič majú vlastné aktivity, ktoré zrejme budú uprednostňovať. Samozrejme na úkor inštitútu. Heribanová je zamestnankyňou ministerstva zahraničných vecí, ale nijako sa to neodrazilo na jej práci v televízii. Stále moderuje reláciu Anjelov strážnych a nikde sa neobjavila informácia o tom, že by sa jej mala vzdať. Rovnako aj v prípade Dvorského možno očakávať, že si pôjde za svojimi záujmami, keďže Slovensko nie je jeho srdcová záležitosť. Svojho času sa vyjadril, že sa zaň hanbí.

VPLYV MIMOVLÁDOK

Politické reprezentácie na Slovensku zanedbávajú priestor na vytváranie špecializovaných pracovísk, ktoré by sa venovali analýzám verejného života. A jestvujúce akosi neberú do úvahy, hoci sú platené z peňazí daňových poplatníkov. Pravicové strany to robia celkom vedome a skôr sa opierajú o mimovládny sektor financovaný zahraničnými spoločnosťami. Je zreteľné, že vytvárajú tieňovú politiku v štáte, a je zarážajúce, ak si nejaký rezort objedná analýzu z takejto inštitúcie. Ako rezort diplomacie, ktorý si napríklad dal vyhotoviť analytickú správu Imidž Slovenska z pohľadu zahraničia od Inštitútu pre verejné otázky. Nedávno ruský prezident Putin o takýchto mimovládnych organizáciách povedal, že nemôžu fungovať mimo zákona. V USA ich činnosť upravil zákonom už v roku 1938. Na Slovensku sme neurobili nič preto, aby sme zabránili deštruktívnej činnosti takýchto organizácií voči vlastnému štátu.

Problém je širší a týka sa celého spektra verejného života. Máme predsa pracoviská Slovenskej akadémie vied a ďalšie s vysoko erudovanými pracovníkmi platenými zo štátneho rozpočtu. Prečo ich nevyužívame? Prečo rozhodujúce slovo vo verejnom živote musia mať rozličné súkromné agentúry a analytici mimovládneho sektoru? Prečo musia existovať rozličné agentúry práce, keď máme platených úradníkov na úradoch práce? Prečo nechávame za sprostredkovanie práce brať zamestnancom takmer polovicu mzdy? Prečo dávame prednosť playboyom pred slovenskými vlastencami? Alebo tento štát už nepatrí Slovákom? Len nedávno premiér Fico na pôde Matice slovenskej povedal, že tento štát sme vytvorili pre Slovákov. Len akých...

Nový internetový projekt sa zameria na kultúru a tradície Slovenska Google na slovenskú nôtu

Alexander GOCZ – Foto: archív

Každý užívateľ internetu pozná vyhľadávač Google. Vníma ho ako praktickú pomôcku, ktorá mu nájde za okamih akýkoľvek údaj. Od dátumu a miesta narodenia trebárs Pavla Dobšinského, cez základné údaje o Tibete, až po odchody a príchody vlakov. To, že vznikol nový projekt zameraný na slovenské kultúrne dedičstvo, neomylnne signalizoval najprv Jánošík na titulnej stránke vyhľadávača Google a nedávno Adam František Kollár, slovenský vzdelanec, ktorý mal veľký podiel na školských reformách osvietenej panovníčky Márie Terézie.

Slovenský Google uviedol celoročný program Google na slovenskú nôtu (naslovenskunotu.sk), ktorý prepojí najnovšie technológie s tradíciami a so zvykmi. Cieľom programu, ktorý zahŕňa niekoľko iniciatív, je podporiť uchovanie a šírenie slovenskej kultúry, histórie, folklóru i tradícií a tiež zviditeľnenie krás či historických pamiatok Slovenska v celosvetovom meradle. Program má zároveň pomôcť aj malým a stredným firmám z oblasti cestovného ruchu v regiónoch prilákať nových turistov, ako aj mladšej generácii ľahšie objavovať históriu a kultúru Slovenska. Verejnosť sa môže tešiť na zaujímavé kultúrne projekty, ktoré bude Google v priebehu roka spolu so svojimi partnermi postupne predstavovať. Program víta aj Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky.

■ ZA VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ

„Nedávno sa rezortu kultúry spolu so Slovenským ľudovým umeleckým kolektívom a Slovenskou akadémiou vied podarilo úspešne uskutočniť projekt elektronickej encyklopédie Tradičná ľudová kultúra slovom a obrazom, ktorá je verejne prístupná na webovom sídle www.ludovakultura.sk. Teraz prichádza

ďalšia užitočná novinka – program Google na slovenskú nôtu, ktorý umožní získavať a šíriť nové informácie o slovenskej kultúre a našich tradíciách, čo považujem za významný počin. Obzvlášť v dnešnej dobe internetu, keď informácie a ich dostupnosť považuje najmä mladá generácia za samozrejmosť. Je to správny krok, ktorý potvrdzuje, že

krajiny dokáže predstaviť a vďaka ktorým ich aj obdivuje. Slovenským kultúrnym fenoménom, ktorého bohatstvo a originalita stoja tiež za svetový obdiv, je náš folklór.“

■ ABY O NÁS VEDELI

Nemému dieťaťu ani vlastná mať nerozumie, hovorí naše príslovie. Projekt Google na slo-

aj kultúra prispieva k rozširovaniu vedomostnej spoločnosti,“ uviedol minister kultúry SR Marek Maďarič. Program podporuje aj legenda slovenského folklóru, umelecký vedúci a choreograf súboru Lúčnica profesor Štefan Nosál: „Celý kultúrny svet pozná pojmy ako talianska opera, francúzska architektúra, ruský balet, americký džez, anglická populárna hudba či nemecká dráma, pod ktorými si konkrétne

venskú nôtu chce využiť moderné informačné prostredie skutočne na výške doby. Najvýraznejším partnerským projektom bude dlhodobá spolupráca s Národným osvetovým centrom, ktorej cieľom bude zhromaždenie digitalizovaného materiálu spojeného so slovenskou kultúrou, s folklórom a s tradíciami a jeho sprístupnenie a šírenie online. Projekt, ktorý spojí internetové technológie a informačné zdroje

Riaditeľ Google Slovakia Rasťo Kulich.

v sieti kultúrnych centier v regiónoch, odštartoval. O jednotlivých miňkoch projektu bude verejnosť priebežne informovaná. Kultúrne regionálne centrá, komunity či organizácie, ktoré majú záujem sa do projektu zapojiť, môžu využiť kontaktný email naslovenskunotu@gmail.com.

Generálna riaditeľka Národného osvetového centra Jana Kresáková k projektu dodáva: „Sme veľmi radi, že vďaka spolupráci Národného osvetového centra a spoločnosti Google budú krásy slovenského folklóru a dedičstvo našich predkov prezentované do celého sveta prostredníctvom internetu a zachované pre budúce generácie. Slovensku chýbala jednotná platforma, ktorá by spájala bohatstvo tradícií a sme radi, že takúto platformu spoločne vytvoríme.“

■ RIADITEĽ JE DETVAN

K projektu Googlu a NOC, ktorý zapojí aj folklórne súbory, Štefan Nosál dodáva: „Umelecký súbor Lúčnica folklór vo vysoko profesionálnom spracovaní a špičkovej interpretácii prezentuje už 65 ro-

kov s mimoriadnym úspechom na najväčších pódiumoch celého sveta. Som veľmi rád, že prostredníctvom Googlu sa o tejto skutočnosti budú môcť dozvedieť aj tí, ktorí naše predstavenia doteraz ešte nemali možnosť zažiť.“

Zvláštnym riadením osudu je riaditeľom Google Slovakia Rasťo Kulich, milovník folklóru a hrdý Detvan. Sám o tom hovorí: „Po dvanástich rokoch som sa vrátil na Slovensko a bol som hrdý na to, že môžem stáť pri otvorení Google pobočky aj v tejto krajine plnej historických, kultúrnych, ako aj prírodných krás. Rád by som sa spolu s mojim tímom poďakoval Slovensku a Slovákom za ich milé prijatie a záujem a ako inak než prostredníctvom online technológií.“ A R. Kulich uzatvára: „Naším cieľom je, aby sme v spolupráci s partnermi uchovali a do sveta začali šíriť bohaté zvyky a tradície Slovenska, vrátane folklóru, ku ktorému mám sám veľmi blízko. Zároveň chceme naďalej pomáhať rozvoju cestovného ruchu na Slovensku a generácii mladých Slovákov ukázať, že majú byť na čo hrdí.“

Silní a mužní bratia Karamazovovci

Divadelná hra o hľadaní duchovna v hmotnom svete

Režisér Roman Polák po Tolstého Anne Karenine a Čechovových Troch sestrách siahol po jednom z vrcholných diel Fiodora Michajloviča Dostojevského – Bratoch Karamazovovcoch –, ktoré malo prvú premiéru v SND 13. apríla.

Štvorhodinový dramatický aj herecký maratón poskytol divákovi silný umelecký zážitok. Postavy bratov stvárnil Milan Ondík (Míťa), Alexander Bárta (Aloša), Tomáš Mašťalír (Ivan) a Ľuboš Kostelný (Smerďakov). V hre zväzujú boj

a riešia svoj vzťah k zhýralému a drsnému otcovi Fiodorovi Pavlovičovi, ktorého výborne zahrál charizmatik Dušan Jamrich. Bratia Karamazovovci je psychologická dráma o hľadaní duchovného života v hmotnom svete bez lásky. Je to mužská hra o ženách, pričom sa v ženských úlohách presadili jedinečnými výkonmi Zuzanna Fialová, Táňa Pauhofová, Táňa Oľhová. Už niekoľko týždňov pred aprílovou premiérou na túto divadelnú udalosť upozorňoval plagát s bielym

štvorcem na čiernom pozadí, inšpirovaný ruským avantgardným umením zo začiatkov minulého storočia.

V duchu ruskej avantgardy je poňatá aj výprava. Scénograf Pavel Borák a kostýmový výtvarník Peter Čanecký spoločne s režisérom posunuli dielo do historických kontextov začiatku 20. storočia jednak odevnou kultúrou, líniami vtedy vyvíjajúcich sa umeleckých a architektonických smerov, ako bol futurizmus, secesia, konštruktivizmus, výberom materiálov pre kostýmy, úpravou vlasov a dekorovaním, použitím rekvizít a napokon celkovým charakterom scény. Pri príprave hry významnú úlohu zohrala hudba a zvukové vklady, ktoré sa menia takmer každých päť minút a poskytujú hre dynamiku a zvláštnosť. Hudbu pripravila mladá autorka Lucia Chuřková. Táto monumentálna umelecká a charakterová sonda do ruskej spoločnosti 2. polovice 19. storočia má šancu zaujať nejedného diváka a aj odbornú kritiku.

Dagmar JORDOVÁ-MILLEROVÁ

MEDAILÓN

Jozef Kozáček (1807 Zvolen – 1877 Oradea, Rumunsko) bol príslušníkom druhej generácie bernolákovcov. Patril medzi zakladajúcich členov Matice slovenskej a od roku 1870 bol jej predsedom. Podporoval slovenských študentov, bol aktívnym prispievateľom Pešťbudinských vedomostí i Národných novín.

Po absolvovaní gymnaziálneho a teologického vzdelania a rigorózných skúškach (1834) získal titul doktora teológie (ThDr.) a na kňazskom seminári v Banskej Bystrici do roku 1844 prednášal uhorské občianske právo a dogmatiku. Súčasne vykonával funkciu chrámového kazateľa. Neskôr ho životná cesta priviedla na faru do Zvolena, kde pôsobil do roku 1848. Nasledujúce mesiacové roky boli pre neho veľmi náročné. Pre lásku k svojmu národu sa stal nepohodlný a prenasledovaný. Počas Slovenského povstania sa musel uchýliť do Viedne, odkiaľ prišiel naspäť v roku 1849. Na jar toho roku rokoval vo Viedni a v Bratislave so zástupcami slovenskej politickej reprezentácie i panovníckeho dvora o ďalšom smerovaní Slovenského

Národovec a humanista

povstania a ako ľudový komisár sa zúčastňoval na náboře dobrovoľníkov pre tretiu letnú výpravu slovenského dobrovoľníckeho zboru. Po porážke maďarskej revolúcie od septembra 1849 spoluorganizoval petičné akcie so slovenskými žiadosťami a 2. októbra 1849 s nimi opätovne ako člen vyslanectva Zvolenskej župy predstúpil pred cisára vo Viedni. Po návrate ho opätovne inštalovali za zvolenského farára – dekana a banskobystrického okresného škôldozorca. Neskôr zastával post škôldozorca katolíckych škôl bratislavského distriktu s úradovňou v Bratislave, kde bol v roku 1854 vysvätený za opáta blahoslavennej Panny Márie z Güssingu. V roku 1856 ho vymenovali za kanonika kapituly a chrámu latinského obradu v sedmohradskom Veľkom Varadíne (dnes Oradea Mare v Rumunsku) a zároveň za člena dvorskej školskej rady.

Jozef Kozáček patril k zakladajúcim členom Matice slovenskej. V roku 1861 bol členom ďalšej matickej delegácie k panovníkovi so žiadosťou o schválenie spolkových stanov. V roku 1863 sa stal zakladajúcim členom Matice slovenskej s príspevkom tisíc zlatých, ďalších tisíc zlatých daroval 16. februára 1870 na maticný Dom. V priebehu svojho života pracoval v rôznych maticných funkciách.

Helena Rusnáková

HUMORESKA

Mama, prečo nie som pekná? Pýtala sa pred rokmi v peknej pesničke skvelá šansonierka s rockovým šmrncom Sonička Horňáková. Preto, lebo krásne spievaš. Odpovedal som jej vždy, keď som počul chytľavý refrén skladby. Zároveň som jej v duchu pripomínal, že ani Edit Piaf či Janis Joplin neboli podľa masmediálnych kritérií nijaké missky a ako dobre nôtli! Lenže v tomto storočí začína prevládať obal nad obsahom. A nielen to! Adept či adeptka na mediálnu slávu sa musí vedieť správne postaviť. Prvý príklad. Pri príchode

na odovzdávanie Oscarov stála na chvíľku na slávnom červenom koberci vedľa komika Saschu Barona Cohena v uniforme generála Alladina z jeho uleteného filmu slovenská modelka Soňa Skoncová. Pár sekúnd za-

svaly. To je zase jeho dostatočná kvalifikácia. Taktiež stačí, aby sa dievča postavilo na pódium víťazov vedľa chlapca zo Žiliny. Ten si zažartuje a štipne ju do zadocka. Úlohou blondíny Maye ako hostesky je na pódium najmä

šip. Aby sa opäť mohli zísť na stupni víťazov. Prečo by inak vyhrával, nie? Mediálna hodnota dievčinky vyskočila hore raketovým tempom. Jej sláva sa nebies dotýkala. Stále čakám, kedy už konečne vydá pamäti alebo sa sta-

vyasfaltovaných vozovkách, kde sa viac kradne, ako pracuje. Nevie, čím najhoršiu diery budú dekorovať, ale určite jej moderovanie v rozhlasu neponúknu. V Slovenskom rozhlasu sa tak nestane, lebo si vo vysielaní držia hladinu morálky stále vysoko nad zemou. (Aj keď sa ten zlepenec teraz volá RTVS, pre mňa vždy existuje iba Slovenský rozhlas. Nech sa volá hoci Bodkovaná kabanica strýca Vretenicu). Skrátka, v reálnom svete sa treba vedieť správne postaviť. Napríklad časté postávanie hneď vedľa stranického šéfa zaručuje aj dobré postavenie na volebnej kandidátke. A o to preda ide...

Milan ZEMO

V reálnom svete sa treba vedieť správne postaviť

pózovala pred fotografmi. To stačilo na dostatočnú kvalifikáciu pre novú ženskú TV WAU. Bude v nej reč o bulvárnych trápnotiach, a tak tvárička bude musieť občas použiť ústočku. Aby dielo skazy bolo dokonané, spolumoderátorom modelky má byť fitness tréner Ján Bakala. Má

pusinkovať víťazných cyklistov. Maya sa po Saganovom nevinnom žartiku stala slávnejšia ako naša cyklistická hviezda. Skutočné mediálne šialenstvo však nastalo vtedy, keď jej Peter odovzdal na znak ospravedlnenia viazanicu ruží a po pár hodinách iba „pre ňu“ vyhral preteky Brabantský

ne predsedníčkou Európskeho parlamentu. Lebo za moderátorku ju vraj už chceli, ale skromne odmietla. Systém hodnôt, ktoré vládnu svetom, mi pripomína nedávno spustenú súťaž rozhlasovej Zelenej vlny. V nej hľadajú najhoršiu diery na Slovensku. Na cestách po dlhej zime a šlendriánsky

K mnohým gratulantom sa pripája aj Matica slovenská aj SNN Jubilant Richard Marsina má 90 rokov

Pavol PARENÍČKA, vedecký tajomník MS – Foto: archív SNN

Sú ľudia, osobnosti, vedeckí a pedagogickí pracovníci, vrátane historiografu a archivára, našich i inonárodných, s ktorými ste sa v živote nestretli a nemohli stretnúť, ale čítate ich syntézy, monografie, štúdiá, články, recenzie, správy, heslá a nimi redigované materiály – analýzy, kroniky, legendy, „notície“. A potom sú takí historici, ktorých ste v živote stretli a čítate ich diela najrozličnejších žánrov, aj máte to kusisko šťastia, že ich poznáte osobne, z autopsie, zaživo.

K tým prvým v mojom prípade patrí akademik Daniel Rapant, historik, archivár a pedagóg, ktorého dielo poznám dosť podrobne, vrátane najrozsiahlnejšej práce našej vedy vôbec, a to piatich dielov Slovenského povstania v trinástich zväzkoch na vyše sedemtisíc stránkach (doteraz si mnohí mysleli a myslia, pri nedávnom 250-ročnom jubileu narodenia a 200 rokov od smrti to zdôrazňujú, že najobsiahlejším individuálnym dielom národnej vedy je šesťzväzkový Slovník slovenský-česko-nemecko-latinско-uhorský z pera Antona Bernoláka, ale ten má „iba“ vyše päťtisíc stránok). K tým druhým historikom a archivárom, s ktorými som mal česť a možnosť sa stretnúť osobne, patrí aj náš vzácny oslávenec prof. PhDr. Richard Marsina, DrSc., pripomínajúci si a my s ním, teda historicko-archivárska obec i širšia matičná a kultúrna verejnosť na Slovensku, vzácné životné jubileum (narodený 4. mája 1923 v Šahách).

A moje stretnutia s touto žijúcou legendou slovenskej histórie? Nuž ako študent dejepisu som čítal jeho práce a syntézy slovenských dejín, napokon sme tak robili všetci, ktorí sme chceli poznať náš stredovek. Ako jeden z vedúcich redaktorov šesťzväzkového, z príkazu totalitnej moci „autorsky anonymného“ Slovenského biografického slovníka v rokoch 1986 – 1994 dobre viem, že z celkového počtu 12 300 životopisov profesor Marsina bol autorom niekoľkých stoviek hesiel osobností, ktorými zaľudňoval slovenské stredoveké dejiny, pričom čerpal najmä zo svojho jedinečného diela Codex diplomaticus... Ako

Martinčan si nemierne osobitne vážim komentovaný preklad Belovej encyklopédie Turčianska stolica (1989)... A potom sme sa stretli aj

som obhájil hodnosť kandidáta historických vied a dodnes mi znie v ušiach jeho: „Vyslovujem vám absolútorium!“ Dodnes sa zasa čer-

osobne na pôde Historického odboru Matice slovenskej, lebo po roku 1990 patril pán profesor k jeho spoluzakladateľom, zanietým spolupracovníkom i pracovníkom. Ďalej v roku 1995 bol profesor Marsina predsedom komisie, pred ktorou

venám, keď mi profesor dobrácky vycítal: „Neboli ste v Holiči na Rapantovi!“ Dodnes ma naopak teší, keď v roku 2008 na konferencii o Júliusovi Bottovi v Revúcej na margo môjho príspevku pošepky poznamenal: „Vám rozumiem, ale tým

mladým dnešným historikom vôbec nie.“ Naposledy sme sa, hádam, videli a diskutovali v Martine v roku 2011 na konferencii o Memorande národa slovenského...

Nedá sa spomenúť všetko, čo profesor Marsina vykonal, vyše 60 knižných titulov je autorsky spojených s touto výnimočnou postavou našej historiografie, archívnictva a editorstva prameňov, čo hovorí samo za seba. Veľkomoravské obdobie (Metod, Svätopluk), kristianizácia a etnogenéza Slovákov, národnostný vývoj a vznik i formovanie stredovekých miest na Slovensku (Bratislava, Nitra, Trnava, Ilava a zvlášť jeho srdcu blízka Žilina, kde aj sám absolvoval gymnaziálne štúdiá a odkiaľ inak pochádza známa dynastia katolíckych intelektuálov Marsinovcov), v neposlednom rade osobnosti slovenskej historiografie (Timon, Sasinek, Hrušovský, Rapant). A tu by sme sa mohli pristaviť pri pozitívistickej škole slovenskej historiografie, ktorej základy v novovekých dejinách položil Rapant, pričom v medievalistike naňho metodologicky nadviazal práve jubilujúci profesor Marsina, ale to je už iná kapitola, presahujúca rámec osobnej spomienky.

Ak sa odvoláva naša civilizácia na antické dedičstvo, potom svetu v dejepisných odboroch v gréckych reláciách 5. storočia pred Kristom neobmedzene vládli Hérodotos a jeho nasledovník Tukydidés, v rímskych na prelome letopočtov Titus Livius a Tacitus. Slovenský svet a jeho historiografia 20. storočia by si mali ctiť najmä dve mená – akademik Daniel Rapant a profesor Richard Marsina. Toho prvého som, žiaľbohu, poznal iba z literatúry a dokumentov, no toho druhého chvalabohu aj ad personam. Preto si pánu profesorovi Marsinovi dovoľujem zablahoželať k jeho vzácnemu životnému jubileu v mene svojom, za vedné ústredie, vedecké pracoviská aj Slovenský historický ústav Matice slovenskej, ktorého bol dlhý čas neodmysliteľnou súčasťou.

Všetko najlepšie, pán profesor!

Staroslovenský Otčenáš Nikolaja Rimského Korsakova v podaní Trenčianskeho speváckeho zboru s dirigentom Jozefom Vakošom bol 18. apríla 2013 slávnostnou ouvertúrou seminára k 1150. výročiu príchodu sv. Cyrila a Metoda na Slovensko v Kongresovej sále Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Na počiatku bolo slovo

Záštitu nad podujatím prevzal predseda TSK MUDr. Pavol Sedláček, MPH, ktorý v uvitacom prihovore vyslovil želanie, aby seminár bol dôstojnou spomienkou na vierozvestcov Cyrila a Metoda, aby účastníci odchádzali z neho obohatení o nové poznatky a v slávnostnej nálade, akú navodil v úvode spevokol.

Druhý garant podujatia – nitriansky diecézny biskup Mons. prof. ThDr. Viliam Judák, PhD., ktorý je zároveň profesorom cirkevných dejín na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, pripomenul historické súvislosti a význam misie solúnskych bratov z hľadiska kristianizácie Slovenska.

O historických pamiatkach a výtvarnom zobrazení sv. Cyrila a Metoda na hornej Nitre hovorila pracovníčka Krajského pamiatkového úradu Barbora Matáková. Hlaholiku ako písmo a ako ikonu slova predstavila historička a novinárka Elena Šubjaková. Proglas ako veľbáseň považovanú za jednu z najkrajších a najdokonalejších básní svetovej literatúry podrobnejšie rozobral Marián Grupač zo Slovenského literárneho ústavu Matice slovenskej a literárne diela súvisiace so životom a dielom Cyrila a Metoda v kontexte slovenskej umeleckej literatúry až po súčasnosť rozobral tajomník Matice slovenskej, spisovateľ a literárny historik Peter Cabada.

Súčasťou podujatia bolo aj uvedenie do života príležitostnej medaily sv. Cyrila, Metoda a Gorazda z dielne trenčianskej poľky Slovenskej numizmatickej spoločnosti. Autorom výtvarného návrhu je plkv. Ing. Ján Díbala a autorom umeleckého spracovania je Štefan Novotný z Kremnice. Atmosféru seminára umocnila výstava diel zo sympózia „MISIA – výtvarná pocta sv. Cyrilovi a Metodovi“ - tento projekt realizovalo Trenčianske osvetové stredisko.

(rr)

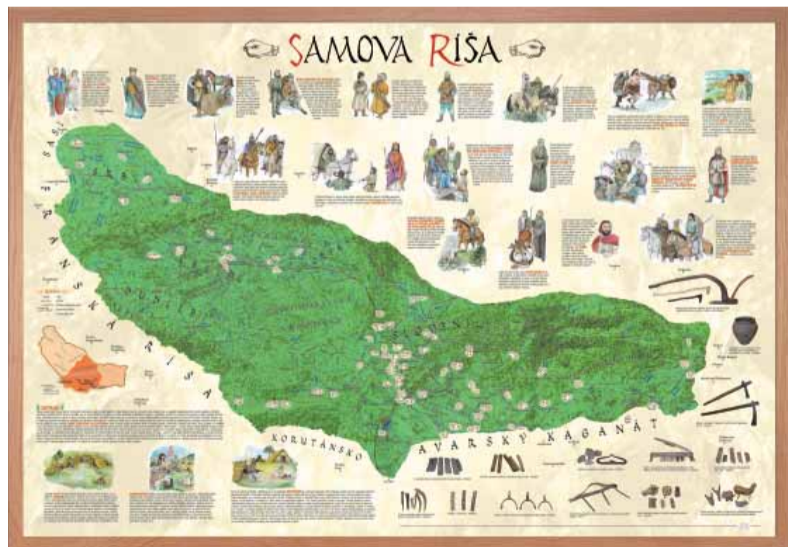
V kanceláriách nájdeme čínskych drakov či austrálske bumerangy Historické mapy ako vhodná ozdoba

Zhovárал sa Peter MOKROŇ – Foto: archív SNN

Podpora slovenského vlastenectva, pripomienka našich koreňov, veľkých Slovákov v histórii národa. Snaha spopularizovať a prebudiť v ľuďoch záujem o slovenské dejiny. Toto sú hlavné motívy slovenského portálu SLOVIA.SK. Jeho autora Richarda HIADLOVSKÉHO sme požiadali o rozhovor.

• Ste spoluautor troch máp Slovenska, ktoré populárnou formou propagujú našu históriu. Vzdelaním nie ste ani archeológ, ani historik. Ako ste sa stali vydavateľom populárno-vedeckých máp?

Na začiatku každého hmotného, ale aj nehmotného skutku a produktu je myšlienka. Už samotná myšlienka naštartuje proces zhmotňovania danej veci. S myšlienkou vytvoriť niečo hodnotné a poučné pre verejnosť a bežného človeka som začal koketovať zhruba pred piatimi rokmi, keď som navštívil našu starobylú Nitru. Pri prechádzke centrom mesta som mal pocit, že ani nie som na Slovensku. Zahranicné spoločnosti „skrášlili“ toto starobylé mesto ohydnými reklamnými tabuľkami, pútačmi, človek tam má možnosť vidieť celú plejadu billboardov na tie najfantastickejšie produkty. Presne tá istá situácia je aj v iných mestách a na verejných priestranstvách, ale aj v interiéroch či v médiách a iných ustanovizniach. V myšli sa mi vynoril veľký otáznik. Je to, čo potrebujeme? Toto nás

obohatiť? Zabezpečiť ďalším generáciám poznanie, lásku a úctu k našim predkom? Určite nie! Už ani neviem kde, ale videl som pekný, národne orientovaný obraz lipového stromu a v jeho korune osobnosti slovenských dejín. Veľmi sa mi to páčilo. Preto som spolu s kartografickou spoločnosťou začal vyrábať mapy s histo-

rickou tematikou. Myslím, že vzniklo dôstojné, osvetovo-populárne dielo.

• Ako hodnotíte spoluprácu Archeologického ústavu SAV, múzeí, či iných inštitúcií pri tvorbe máp?

Tvorba máp bola pomerne náročná, keďže v obdobiach, ktoré prezentujú, nijaké mapy neboli. Napríklad mapa

Veľkej Moravy vznikala zhruba tri roky. Ani mapa Veľkej Moravy, ani mapa Samovej ríše nie sú v nijakom prípade povrchné. Ich vzniku predchádzalo mnoho návštev archeologických skanzenov, múzeí, štúdiu odbornej literatúry... Inštitúcie, ktoré som navštívil, sa k ich tvorbe stavali pomerne ústretovo. V spomínaných inštitúciách pracujú skutoční odborníci.

• Čo všetko ponúka vaše vydavateľstvo a aké sú plány do budúcnosti?

V našom vydavateľstve sa usilujeme prezentovať vedecko-populárnu formu dejiny Slovenska. Naším cieľom je, aby sme vytvorili iný, ako je zaužívaný model skrášľovania priestorov. Preto by napríklad úradník nemohol mať namiesto imitovaného egyptského papyrusu na stene pekne zarámovaný Kyjevský list v hlaholike? Nechcem urážať iné kultúry, ale je nepochopiteľné, že v kanceláriách a priestoroch našich úradov nájdeme všetky možné ozdoby od čínskych drakov, cez austrálske bumerangy, no najst tam niečo slovenské a slovenské je viac ako zriedkavé. Práve preto sa snažíme dať ľuďom impulz na vhodné skrášlenie si svojich a verejných priestranstiev. Čo sa týka zákazníkov, sú nimi najmä organizácie, inštitúcie, a samozrejme bežní ľudia.

Viac aj na www.slovia.sk a www.snn.sk

Marián TKÁČ
predseda Matice slovenskej

Týždeň dlhší ako sedem dní

Vraj prečo má rokovať výbor MS vo štvrtok 9. mája. Pretože je toho veľa, čo zamestnáva predsedu Matice. Do 15. mája, dokedy sa mal zísť matičný výbor, nemám žiadny voľný víkend. Tu je inventúra týždňa od 22. do 28. apríla.

V pondelok rokovala v Bratislave Rada vlády pre kultúru, ktorej som členom, o Fonde na podporu umenia, ako aj o podpore pôvodnej slovenskej literatúry. V utorko ráno navštívili Slováci z Ameriky cestou po stopách solúnskych bratov bratislavskú Maticu. Následne som na tlačovej konferencii pozval verejnosť na Devínske slávnosti, stihol som nakrútiť rozhovor pre Západoslovenskú televíziu a podpísať zakladajúcu listinu Nadácie na výstavbu pamätníka slovenského výstahovalectva. Večer sa na Hrade otvárala výstava slovenských medailí a vyznamenaní z rokov 1939 – 1945.

V Doľanoch sa na druhý deň ráno začala konferencia na počesť 250. výročia narodenia Juraja Palkoviča, ostrihomského prepošta, vydavateľa Bernolákovho Slováka i prvého slovenského prekladu Svätého písma. Popoludní sme v Banskej Bystrici uvádzali knihu Banky – história, teória a prax v prítomnosti guvernéra NBS. Vo štvrtok ráno sa pre mňa v martinskej Biblickej škole začal 47. ročník Slovenskej jari podnetnými úvahami nad Proglasom. Je veru užitočné žiť s touto našou najstaršou veľbásňou, ktorú nám smie svet závidieť! Po valnom zhromaždení Neografie sa skončil môj deň v Turčianskej galérii na autorskom čítaní a odovzdávaní cien v literárnej súťaži o Cenu Š. Krčméryho, na ktorej sa zúčastnilo 150 mladých autorov.

Ďalší deň ráno som v matičnej výborovni prijal delegáciu slovenských učiteľov z okolitých štátov. Piatkový program uzavrel večerný autorský program v martinskom kine Strojár. A v posledný aprílový víkend, v sobotu i nedeľu, slávil som Národnú slávnosť vedno s masou matičiarov i našich priaznivcov na skvostnom mieste slovenskej histórie – na Devíne. Naozaj, víkendy sú priam nabité matičnými akciami. Na nich cítim, že skutočná Matica žije. A bude žiť.

PREDPLATNÉ NA ROK 2013

Ročné predplatné 26 €

Polročné predplatné 13 €

Slovenské národné noviny si môžete objednať aj na adrese
snnredakcia@matica.sk

aj na na tel. čísle

043 / 4012 837

Od našich matičných prispievateľov z celého Slovenska Spod spravodajského pera

■ VÝSTAVA SILA SVETLA

Čo je svetlo? A aká je jeho sila? Berieme ho ako samozrejmosť, ako bežný jav, ako súčasť nášho každodenného života. Možno by nám o svetle niečo silné povedal človek, ktorý prišiel o zrak. Alebo ten, čo hľadal vnútornú silu a svetlo na cestu ďalej. A je tu aj definovanie svetla ako veličiny. Svetlo je život, a teda cesta. Cesta svetla je proces vnútorného pochopenia. Ak si naladený na svetlo v sebe, môžeš aj aktívne činnosti robiť s vnútorným pokojom a rozvahou. Sila svetla očami Tomáša Kríža je témou výstavy nesúcou tento názov, ktorá bola 17. apríla 2013 otvorená pre širokú verejnosť v priestoroch Malej galérie Domu Matice slovenskej v Lučenci. Tomáš Kríž je učiteľ výtvarnej výchovy a táto výstava nie je jeho prvou. Neobmedzuje sa iba na tvorbu obrazov, ale svojimi ilustráciami prispieva do rôznych časopisov a je aj tvorcom knižných obalov. Podujatie otvorili žiaci Súkromnej základnej umeleckej školy pri Súkromnom gymnáziu v Lučenci, kde autor učí svojim hudobným vystúpením. Potom svoje dielo predstavil samotný autor. Filozoficky vychádza z voľne chápaného kresťanstva. Výkyvy počasia, živelné pohromy, hospodárske krízy či asteroidy navštevujúce nás stále častejšie – všetky tieto varovné signály nás upozorňujú na naše hriechy voči prírode. Pri našom každodennom zhone im však nevenujeme takmer žiadnu pozornosť. Na starších obrazoch maľoval strašidelné karmické udalosti. Posledné roky stvárňuje svetlé úrovne rajských záhrad, ktoré by mohli inšpirovať k ušľachtilejšiemu a zmyslupnnejšiemu životu. Odporučil návštevníkom, aby ich pri prehládke jeho diel vnímali

otvoreným srdcom. A hoci krása vyšších svetov v maliarskom poňatí je na hranici gýča a i keď len symbolicky, aspoň na chvíľu nás odkláňa od každodenného zhonu a bežnej reality. Hovorí sa, že dve veci treba uchovávať v tajnosti: lásku a bolesť. Ale svetlo treba rozdávať! A táto veta by mohla byť kľúčom. Výstava, kde svetlo z obrazov znie, potrvá do 30. apríla 2013.

Alena REZKOVÁ

■ PREZENTÁCIA KNIHY

V priestoroch u saleziánov na Miletičovej ulici sa 16. 4. 2013 uskutočnila prezentácia knihy špičkového slovenského historika, odborníka na dejiny a univerzitného profesora Milana S. Ďuricu Dejiny Slovákov a Slovenska. Tentoraz to už bolo piate, doplnené vydanie tejto knihy. Dielo je výborne spracované, obsah tvoria fakty, ktoré objektívne opisujú chod našich dejín, a je prínosné pre všetkých, ktorých zaujíma história. Na prezentácii sa zúčastnil aj predseda Matice slovenskej Marián Tkáč či bývalá ministerka školstva Eva Slavkovská, ktorá si zaspomínala ešte na prvé vydania tejto knihy v 90. rokoch, keď šéfovala rezortu školstva. Už vtedy vyvolávalo rôzne diskusie, či je táto kniha dobrá alebo nie. No jeden fakt tu ostane – aj napriek polemikám sa táto kniha rýchlo rozpredala, ako aj jej ďalšie doplnené vydania. Myslím si, že aj 5. edícia bude rovnako úspešná. Profesor Milan S. Ďurica je veľkým odborníkom na dejiny a čo je pre Maticu dôležité, je aj veľkým podporovateľom tejto 150-ročnej inštitúcie. Do budúcnosti mu prajeme ďalšie takéto úspešné diela.

Andrej MITAL'

■ PAMÄTNÁ IZBA Š. MOYSESA

Dom MS v Nitre v spolupráci s lektorom Jarolímom Koprdom a mesom Nitra pripravil tvorivý workshop určený žiakom základných škôl. Účastníkov workshopu privítala riaditeľka Domu Matice slovenskej v Nitre Mária Miháliková. Pod názvom Tajomstvo starého písma sa skrýval nielen kreatívny, ale i vedomostný workshop, na ktorom sa zúčastnili žiaci 6. a 8. ročníka zo ZŠ. sv. Marka v Nitre. Lektor ich oboznámil s odkazom posvätného dedičstva sv. Cyrila a Metoda pre Slovákov – s vierou a hlaholiku, so samotnou históriou vývoja nášho písma, so spôsobom dávneho písania, s významom jednotlivých znakov v hlaholike, osobnosťami sv. Cyrila a Metoda s doplnením zaujímavých zážitkov, s ktorými sa stretol na ceste svojho vedeckého bádania. Deti sa pokúsili napísať svoje mená hlaholiku a cyriliku písaním uhlíkom či rúdkou na starý papier. Táto časť projektu bola pre ne mimoriadne zaujímavá, pričom priamou skúsenosťou zistili náročnosť a pozadie písania našich predkov. Workshop bol doplnený i vedomostným kvízom zameraným na obdobie Veľkej Moravy s dôrazom na cyrilo-metodskú misiu. Deti za správne otázky a najkrajšie hlaholské tvory získali darčeky od Domu MS v Nitre. Taktiež si mali možnosť prezrieť aktuálnu výstavu Sv. Cyril a Metod očami detí. Organizátorom podujatia sa poďakovala pedagogička Mária Tanciková-Strezenická so slovami, že deti sa zaujímavou zážitkovou formou dozvedeli vzácné poznatky, z ktorých mnohé obohatili i ju samotnú. Už od predchádzajúceho roku a v rámci Cyrilo-metodského roku Dom MS v Nitre systémovo zameriava pozornosť na žiakov ZŠ a študentov SŠ a gymnázií.

Veronika BILICOVÁ

Jozef TATÁR: Turčianske povesti

Čitateľsky úspešný výber povestí z Turčianskej záhradky je v druhom, prepracovanom vydaní rozšírený o ďalšiu kolekciu zaujímavých príbehov a nádherné ilustrovaný. Zájdete až do pradávnej minulosti, keď sa medzi Fatrami rozkladali len hlboké lesy a obrovské jazerá a na jeho brehoch sa prehánal divý tur, nazriete do tajomstiev kedysi hrdých a nedobytných hradov...

Z KNIŽNEJ PONUKY VMS

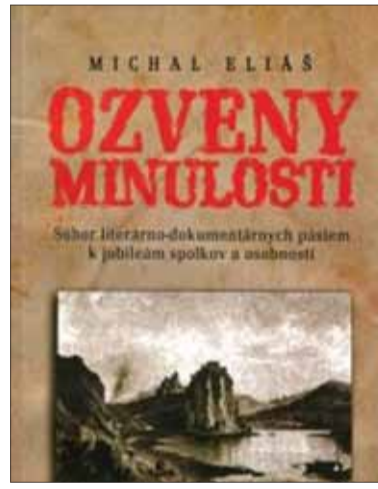

WWW.VYDAVATEL.SK

043/490 68 72

objednavky@vydavatel.sk

Vydavateľstvo Matice slovenskej tvorivo nadväzuje na vyše 140-ročnú tradíciu vydavateľskej činnosti Matice slovenskej. Okrem celej škály vydaní Matice slovenskej tu nájdete pestrý sortiment z produkcie iných vydavateľstiev na Slovensku i v Českej republike.

Michal ELIÁŠ: Ozveny minulosti

V snahe využiť pozitívny príklad predstaviteľov slovenskej kultúry, umenia, vedy i politiky je pripravený tento súbor literárno-dokumentárnych pásiem. Obsahuje pásma o vybraných spolkoch a osobnostiach, ktoré v roku 2009 mali okružle jubileum. Do publikácie sú zaradené pásma k spolkom Všenárodný úľ – k 90. výročiu oživotvorenia Matice slovenskej, Matematik z Gočova – Jur Hronec, Vodca ľudu – Štefan Moyses, Púť Živeny – Živena.

PRIPOMÍNAME SI

11. mája

– v Liptovskom Mikuláši v roku 1848 zverejnili Žiadosti slovenského národa, v Nitre ich župnej vrchnosti odovzdali evanjelickí kňazi Jaroslav Bôrik z Vrbovíc a Ľudovít Šulek z Hlbokého; oboch ihneď zatkli a odviekli do Zálára

12. mája

– po zverejnení Žiadostí slovenského národa vydali úrady zatykač na Ľudovíta Štúra a Jozefa Miloslava Hurbana

– v roku 1908 bol v Paríži megakoncert Melódie všetkých krajín, na ktorom popri francúzskych, španielskych, talianskych a juhoamerických melódiách najväčší úspech zožal Mikuláš Schneider-Trnavský prednesom slovenských ľudových piesní na klavíri; 105. výročie

– pred 95 rokmi sa v Rimavskej Sobote vzbúрили vojaci 80. pluku cisársko-kráľovskej armády a odmietli ísť na front prvej svetovej vojny

– v roku 1948 vznikla v Paríži Slovenská národná rada v zahraničí ako orgán exilových Slovákov v boji za samostatný štát

13. mája

– pred 105 rokmi sa vo Veľkých Kršteňanoch narodil Pavol Gašparovič, básnik menom Hlbina (1908 – 1977), predstaviteľ katolíckej moderny

14. mája

– v roku 1918 oddiely Červenej armády v Čelabinsku začali paľbu na česko-slovenské légie v Rusku, ktoré prevážali nemeckých zajatcov, naši legionári obsadili mesto, zmocnili sa zbraní a po upokojení situácie pokračovali vo svojej anabáze do prístavu vo Vladivostoku; v ZSSR prípad používali ako argument proti našim légiam a M. R. Štefánikovi

– pred 65 rokmi (1948) vznikol rozhodnutím OSN na vymedzenej časti územia Palestíny štát Izrael

15. mája

– v roku 1863, pred 150 rokmi, neďaleko evanjelickej fary v Liptovskom Mikuláši napadol stoličný komisár bezpečnosti Belo Lehocký a zeman Ráztokei kňaza a jedného z predstaviteľov nášho národného obrodzenia M. M. Hodžu, dobili ho a s ťažkými zraneniami nechali bez pomoci, Hodža následky tohto brutálneho činu pocítoval do smrti

– pred 70 rokmi (1943) kapitán slovenskej armády Ján Nálepka, poručík Michal Petro a vojaci Imrich Lysák a Peter Benkovič pri ukrajinskom Žitomíre prešli k sovietskym partizánom

– v roku 1968 na podnet Dubčekovo vedenia strany čs. vláda schválila prípravu nového štátoprávného usporiadania Československa na federáciu dvoch republík, komisiu viedol podpredseda vlády G. Husák

16. mája

– pred 300 rokmi sa v Banskej Štiavnici narodil konštruktér banenských čerpadiel svetového významu Jozef Karol Hell (1713 – 1789), ktorý bol aj spoluautorom unikátnych vodných diel v okolí štiavnických baní

17. mája

– sto rokov uplynulo od najväčšieho požiaru v Bratislave, pri ktorom vyhorela takmer celá Židovňa, za obeť padlo 95 domov

(jč)

Týždenník Matice slovenskej. Vydávajú MS a VMS, s.r.o., IČO 00 179 027, IČO 36 418 404. Martin. Šéfredaktor Maroš SMOLEC. Zástupcovia šéfredaktora Michal BADÍN a Emil SEMANCO. Sídlo: Mudroňova 1, 036 52 Martin. Tel: 043/ 40 12 837 - 8, 41 34 535, 40 12 811, e-mail: snn@matica.sk, snnredakcia@matica.sk. Filiálna redakcia: Grösslingová 23, 812 51 Bratislava. Tel: 02/ 52 96 57 52. Administrácia: Matica slovenská, Mudroňova 1, 036 52 Martin. Tel: 043/ 40 12 837 - 8, 41 34 535. Tlač Ultra print, Bratislava. Rozširuje PNS, Mediaprint Kapa a redakcia. Redakčná rada: Marián TKÁČ, Ján ČOMAJ, Ján JANKOVIČ, Drahošlav MACHALA, Pavol MAČALA, Andrej STRÝČEK. Podávanie novinových zásielok povolené OZ SsRp Banská Bystrica, č.j.1081-93-PTP z 30. 3. 1993. Objednávky na predplatné prijíma redakcia SNN, Slovenská pošta a každý doručovateľ. Objednávky zo zahraničia: redakcia SNN a Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Námestie slobody 27, 810 05 Bratislava 15, e-mail: zahranična.tlac@slpost.sk. Ročné predplatné 26 €, v ČR 530 Kč + 460 Kč poštovné, Európa 100€, ostatný svet 180USD. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciam. MIČ 49 644, ISSN 0862-8823. EV 4009/10.